

Ärende 4

Förslag till medverkan från Stockholms stad för att utveckla ett fjärde produktionscentrum för långfilm samt filmpedagogiska insatser

Kulturnämnden 2006-12-05

Madeleine Sjöstedt m fl (fp)
Cecilia Brinck m fl (m)
Inga-Märta Fröman (kd)

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar:

1. att återremittera ärendet
2. att därutöver anföra följande:

Trots att det i Stockholm finns en väl utbyggd infrastruktur för att producera film, så görs allt mindre film i staden. Detta drabbar inte endast alla de yrkesgrupper som arbetar med film och bor i Stockholm, utan även stockholmarna. Det är viktigt att det finns goda förutsättningar för filmproduktion i staden.

Kulturnämnden har i budgeten för kommande år fått i uppdrag att inleda filmkommissionärsverksamhet. Förvaltningen bör därför, i samarbete med Stockholm Business Region, föra diskussioner med Stockholm Film Commission om hur detta på bästa sätt kan göras.

Staden bör också se över möjligheterna att delta i en filmfond. Denna rapport presenterar en möjlig grund för samverkan, men det är viktigt att också andra former ses över. Exempelvis bör filmbranschen ha en betydande roll i finansieringen. Staden bör därför se över hur Stockholm på bästa sätt kan delta i en filmfond i samverkan med andra intressenter.

KUN 061205

Tillhör ärende Nr 4

Eva Louise Erlandsson Slorach mfl (s)

AnniMari Engel (v)

Annaklara Matthisen (mp)

Förslag till beslut

Att i huvudsak bifalla förvaltningen förslag till beslut

Att därutöver anföra följande

Etablerandet av ett fjärde produktionscenter för film i Stockholm-Mälardalsregionen är en viktig förutsättning för att den svenska filmen ska kunna fortsätta att utvecklas och att filmnäringen skall kunna återetableras i vår region. Det är hög tid för Stockholm att se möjligheterna inom filmområdet och ta ansvar för att utveckla strategier för både utökad produktion och förbättrade visningsmöjligheter.

Film är naturligtvis i första hand ett spännande kulturuttryck men det är också en viktig marknad som baseras på både produktion och konsumtion vilket i förlängningen stärker turism och besöksnäring i Stockholm. Därutöver är mediepedagogik en viktig del av skolundervisningen där film och media ska användas ämnesöverskridande för att nå målen i skolan.

Etablerandet av en filmfond och en ökad satsning på film måste hanteras av Kulturnämnden i samverkan med Stockholm Business Region och med branschen. Det är viktigt att satsningen inte sker på annan kulturverksamhets bekostnad och att staden sålunda skjuter till särskilda medel för denna satsning i budgeten för 2007.

KUN 061205

Tillhör ärende Nr 4

Eva Louise Erlandsson Slorach mfl (s)
AnnMari Engel (v)
Annaklara Matthisen (mp)

Förslag till beslut

Att i huvudsak bifalla förvaltningen förslag till beslut

Att därutöver anföra följande

Etablerandet av ett fjärde produktionscenter för film i Stockholm-Mälardalsregionen är en viktig förutsättning för att den svenska filmen ska kunna fortsätta att utvecklas och att filmnäringen skall kunna återetableras i vår region. Det är hög tid för Stockholm att se möjligheterna inom filmområdet och ta ansvar för att utveckla strategier för både utökad produktion och förbättrade visningsmöjligheter.

Film är naturligtvis i första hand ett spännande kulturuttryck men det är också en viktig marknad som baseras på både produktion och konsumtion vilket i förlängningen stärker turism och besöksnäring i Stockholm. Därutöver är mediepedagogik en viktig del av skolundervisningen där film och media ska användas ämnesöverskridande för att nå målen i skolan.

Etablerandet av en filmfond och en ökad satsning på film måste hanteras av Kulturnämnden i samverkan med Stockholm Business Region och med branschen. Det är viktigt att satsningen inte sker på annan kulturverksamhets kostnad och att staden sålunda skjuter till särskilda medel för denna satsning i budgeten för 2007.

KuN 2006-09-19

Nr 10

BORDLAGT

KuN 2006-11-07

Nr 4

BORDLAGT

KuN 2006-12-05

Nr 4

Dnr: 003/1115/2005

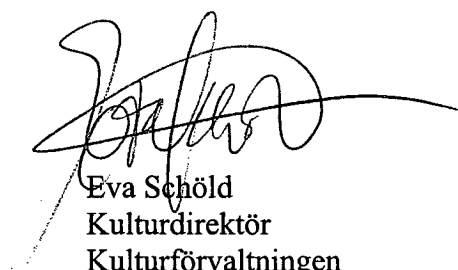
Till Kulturnämnden

Förslag till medverkan från Stockholms stad för att utveckla ett fjärde produktionscentrum för långfilm samt filmpedagogiska insatser

Förslag till beslut

Kulturnämnden föreslås besluta följande:

- att godkänna kulturförvaltningens förslag till medverkan från staden för att utveckla ett fjärde produktionscentrum för långfilm, kort- och dokumentärfilm
- att det sammanlagda finansieringsbehovet för filmpool och mediepedagogiska insatser beaktas inför budgetarbetet 2007
- att godkänna kulturförvaltningens förslag angående mediepedagogiska insatser
- att överlämna och åberopa tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen

Eva Schöld
Kulturdirektör
Kulturförvaltningen

Mats Sylwan
Kulturstrateg

Inledning och sammanfattning

I detta ärende redovisar kulturförvaltningen det pågående arbetet med att etablera ett fjärde produktionscentrum för film samt de diskussioner och planer som pågår kring kompletterande mediepedagogiska insatser de närmaste åren. Styrelsen för Stockholm Business Region kommer att ta ställning till frågan om stadens medverkan i filmfonden vid sitt möte i oktober.

I maj 2006 beslutade kulturnämnden och styrelsen för Stockholm Business Region att aktivt medverka i det regionala arbetet med att utveckla ett fjärde produktionscentrum för film. Under ledning av Stockholms läns landsting tillsattes en arbetsgrupp med representanter från Stockholms stad (kulturförvaltningen och Stockholm Business Region), Botkyrka kommun, Regionförbundet i Örebro län, Solna stad och Stockholm Film Commission med uppgift att utreda förutsättningarna för ett regionalt produktionscentrum för långfilm i Stockholm – Mälarenregionen. Arbetet har letts av en politisk styrgrupp med representanter från majoritets- och oppositionspartier i de olika kommunerna och landstingen/regionerna samt från styrelsen för Stockholm Film Commission.

Arbetsgruppen har letts av ordföranden i landstingets kulturnämnd, Ulla Parkdal. Utredningsarbetet har samordnats av en av landstinget tillsatt konsult, Kerstin Olander. Utredningen har under våren och sommaren arbetat fram ett förslag till organisation, finansiering och verksamhet för ett regionalt filmproduktionscentrum i Stockholm – Mälarenregionen för perioden 2007 – 2010. Samtliga berörda landsting och kommuner inbjöds till ett möte den 18 augusti i Stadshuset där utredningen presenterades och det gavs tillfälle till frågor.

Filmpoolens kostnader beräknas uppgå till 14 mnkr år 2007 och öka till cirka 32 mnkr till år 2010. Finansieringen föreslås till 85 procent bestå av offentliga medel från regionen och Svenska Filminstitutet. Resterande 15 procent ska utgöras av privata insatser i form av den regionala filmbranschens avgifter, Poolens egna intäkter samt sponsring. Stockholms läns landsting och Stockholms stad föreslås garantera 65-70 procent av Filmpoolens totala finansiering. Det innebär för stadens del ett växande åtagande om ca 5,25 mnkr 2007 till 10 mnkr 2010. Med beräknade kostnader för mediepedagogiska insatser uppgår kostnaderna för 2007 till 7,75 mnkr.

Ambitionen är att utredningen ska kunna ligga till grund för de fortsatta diskussionerna med övriga intressenter under hösten 2006. Utredningen ska sedan granskas ur juridisk synpunkt för att säkerställa att förslaget är förenligt med kommunallagen.

Kulturförvaltningen anser att utredningen fungerar som en bra grund inför de fortsatta diskussionerna med övriga intressenter i Stockholm - Mälardalens regionen. Det är viktigt att det intresse som finns kan fångas upp och tas tillvara i den fortsatta processen. Det är också viktigt att planera för en långsiktig utveckling av verksamheten, d v s vad som händer efter 2010 samt att ytterligare belysa de juridiska aspekterna på den föreslagna verksamheten.

Kompletterande mediepedagogiska insatser

I det följande redovisar Stockholms kulturförvaltning också de planer som utarbetas för kompletterande mediepedagogiska insatser. Här ingår främst ett samarbete med Film Stockholm och Botkyrka kommun i etablering och drift av ett växthus för semiprofessionella filmare. Därutöver planerar förvaltningen för en kraftfull satsning på det filmpedagogiska området för att bl.a. stärka Stockholms internationella filmfestival, skolbion och andra aktörer som riktar sig till barn och ungdom. Kostnaden för dessa insatser beräknas till 2,5 mnkr per år.

Bakgrund

I maj 2006 beslutade kulturnämnden och Styrelsen för Stockholm Business Region att medverka aktivt i det regionala arbetet med att utveckla ett fjärde produktionscentrum för film. Bakgrunden var att Stockholm – Mälardalen hade pekats ut i regeringens proposition "Fokus på film – en ny svensk filmpolitik" som ett presumtivt fjärde regionalt produktionscentrum för långfilm vid sidan av Västra Götaland, Skåne och Norrbotten. Propositionen hade också följts upp av att Svenska Filminstitutet beviljat Stockholms läns landsting 1 mnkr till utveckling av ett regionalt filmproduktionscentrum. Bidraget var villkorat med en regional finansiering och med att en plan för organisationen, verksamheten och finansieringen togs fram.

Under ledning av Stockholms läns landsting tillsattes i slutet av maj 2006 en arbetsgrupp med representanter från Stockholms stad (kulturförvaltningen och Stockholm Business Region), Botkyrka kommun, Regionförbundet i Örebro län, Solna stad och Stockholm Film Commission med uppgift att utreda förutsättningarna för utveckling av ett regionalt produktionscentrum för långfilm i Stockholm – Mälardalens regionen. Arbetet har letts av en politisk styrgrupp med representanter från majoritets- och oppositionspartier från de olika kommunerna och landstingen/regionerna samt från styrelsen för Stockholm Film Commission. Ordförande i arbetsgruppen har varit Ulla Parkdal, ordförande i Stockholms läns landstings kulturnämnd. Kerstin Olander har varit samordnare av utredningsarbetet.

Ambitionen var att utredningen skulle resultera i ett förslag till finansiering, organisation och verksamhet för perioden 2007-2010. I arbetet ingick att kartlägga intresset för medverkan från andra aktörer såsom näringslivet och andra kommuner i regionen. I arbetet ingick också att inventera finansieringsmöjligheter och utreda juridiska frågor kring etablering av en filmfond och att identifiera en lämplig organisatorisk lösning.

För utvecklingsarbetet under 2006 avsatte Stockholms läns landsting 2 mnkr, Botkyrka kommun 0,5 mnkr och Stockholms stad 1 mnkr (0,5 mnkr vardera från kulturnämnden och Stockholm Business Region).

Arbetets uppläggning

Arbetsgruppens arbete har hittills resulterat i en utredning, "Film pool Stockholm – Mälarenregionen" som redovisar förslag till organisation, finansiering och verksamhet för ett regionalt filmproduktionscentrum under 2007 - 2010. Samtliga berörda landsting och kommuner inbjöds den 18 augusti till en hearing i stadshuset där utredningen presenterades. Ambitionen är att den ska kunna ligga till grund för fortsatta diskussioner med övriga intressenter under hösten 2006.

Det slutliga förslaget ska, innan det blir föremål för beslut i de politiska organen, granskas ur juridisk synpunkt för att säkerställa att den föreslagna verksamheten är förenlig med svensk och europeisk lagstiftning.

Utredningens förslag

Film poolens målsättning föreslås vara att stärka kreativiteten inom filmproduktionen och den audiovisuella industrin och långsiktigt utveckla Stockholm - Mälarenregionen till "the film capital of Scandinavia". Satsningen förväntas stimulera företagandet och öka marknadsföringen av regionen. Den konkreta målsättningen är att säkra produktionen av ett tiotal svenska långfilmer, 25-30 professionella kort- och dokumentärfilmer samt att öka andelen internationell filmproduktion i regionen till år 2010.

Film poolen föreslås vidare i samverkan med filmbranschens parter aktivt sträva efter att öka andelen riskkapital i finansieringen av den regionala filmproduktionen. Den ska även bidra till förnyelsen av svensk film genom att stimulera ökad jämställdhet, mångfald och utveckling av nya talanger.

Film poolens verksamhet föreslås primärt bestå i en s.k. filmfond för toppfinansiering av filmprojekt med säte i regionen. Fonden skall riktas mot

produktion av film, varav en del ska rikta sig mot långfilm och tv-drama och en del mot kort- och dokumentärfilm. Insatserna i enskilda filmprojekt ska stå i nära förhållande till projektets beräknade effekter för kreativiteten och företagandet samt för marknadsföringen av Stockholm - Mälarenregionen. Filmpoolens investeringar i enskilda filmprojekt beräknas i efterhand till viss del återgenereras till Poolen som avkastning.

Filmpoolens föreslås även etablera en s.k. filmkommissionär verksamhet för marknadsföring och effektivisering av regionen som internationell produktionsplats för rörliga bilder. Filmkommissionen skall bedrivas som ett heltidsprojekt i verksamheten.

Utredningen föreslår att filmpoolen får ett gemensamt huvudmannaskap mellan Stockholms läns landsting, Stockholms stad, Botkyrka kommun, Solna stad, Regionförbundet i Örebro län och den regionala filmbranschens medlemsorgan, Stockholm Film Commission. Filmpoolen ska kontinuerligt verka för att knyta fler intressenter till verksamheten. Liksom övriga regionala filmproduktionscentra i landet föreslås aktiebolagsformen som associationsform för Filmpoolen för att skapa förutsättningar för att bredda ägandet och finansieringen.

Filmpoolen föreslås få sitt säte i Storstockholm i nära anslutning till det befintliga audiovisuella klustret. Poolen skall verka för att utveckla lokala noder för att främja olika spetsverksamheter inom hela Mälarenregionen. Utvecklingsarbetet skall ske i tät samverkan med filmbranschen, utbildningsväsendet, de regionala resurscentren för film och andra filmkulturella aktörer i regionen.

Filmpoolens kostnader beräknas uppgå till 14 mnkr år 2007 och öka till cirka 32 mnkr till år 2010. Finansieringen föreslås till 85 procent bestå av offentliga medel från regionen och Svenska Filminstitutet. Resterande 15 procent ska utgöras av privata insatser i form av den regionala filmbranschens avgifter, Poolens egna intäkter samt sponsring. Den regionala filmbranschens organ har i samband med projekteringen av Filmpoolen kartlagt ett gott intresse från det regionala riskkapitalet att utöka sitt åtagande för den regionala filmproduktionen. Poolen skall aktivt stimulera detta intresse.

Stockholms läns landsting och Stockholms stad föreslås garantera 65-70 procent av Filmpoolens totala finansiering. Det innebär för stadens del ett växande åtagande om ca 5,25 mnkr 2007 till 10 mnkr 2010. Med beräknade kostnader för mediepedagogiska insatser uppgår kostnaderna för staden 2007 till 7,75 mnkr.

Övriga landsting/regionförbund och kommuner föreslås bidra till verksamheten i förhållande till den egna skattekraften i form av per-capita-avgifter.

Tillkommande intressenter i Filmpoolen erbjuds möjligheten att ansluta sig till verksamheten som samarbetspartner som ett steg mot eventuellt delägarskap. En samarbetspart skall ges möjlighet att bruka den eller de delar av Filmpoolens verksamhet (långfilmsfonden, kort- och dokumentärfilmsfonden och den filmkommissionära verksamheten) som parten har intresse i och behov av och partens avgifter skall ställas i relation till uttaget.

Kulturförvaltningens synpunkter

Kulturförvaltningen anser att utredningen fungerar som en bra grund för de fortsatta diskussionerna med övriga intressenter i Stockholm - Mälardalen-regionen. Det finns ett stort intresse för filmproduktionsfrågan hos såväl offentliga som privata aktörer, vilket är viktigt att fånga upp och ta tillvara i den fortsatta processen. Det är också angeläget att planera för en långsiktig verksamhet, d v s vad som händer efter 2010.

I och med att utredningen lagts fram har processen mot ett fjärde produktionscentrum kommit så långt att kostnaderna bör beaktas i 2007 års budget. Det är viktigt att verksamheten kommer igång under 2007 med tanke på såväl reella behov som intressenternas engagemang.

Kulturförvaltningen vill samtidigt betona vikten av att belysa de juridiska aspekterna av den föreslagna verksamheten i det fortsatta utredningsarbetet. Det är nödvändigt att klargöra att den föreslagna verksamheten är förenlig med svensk och europeisk lagstiftning. Denna kontroll bör kunna avslutas innan årsskiftet och eventuella kostnadsåtaganden träder i kraft.

Förslag om mediepedagogiska insatser för barn och ungdom samt ett växthus för semiprofessionella filmare

I de båda förvaltningarnas uppdrag att medverka i utvecklandet av ett fjärde produktionscentrum för film anges också att "produktionscentret bör även arbeta med att möjliggöra konstnärlig tillväxt och att utveckla den mediepedagogiska biten i samarbete med skolorna". Vidare sägs att "det måste finnas utrymme för semiprofessionella unga filmare att utveckla sitt filmskapande för att garantera den konstnärliga tillväxten".

För att skapa bästa tänkbara jordmån för ett expansivt filmklimat i Stockholm behövs insatser på såväl bredd som topp. Förutom det stöd som ges till den professionella filmproduktionen inom ramen för den föreslagna filmpoolen krävs insatser inom det mediepedagogiska området jämte nya utvecklingsmöjligheter för unga semiprofessionella filmare.

Kulturförvaltningen bedömer att dessa insatser inte kan kopplas till produktionscentrets åtagande med tanke på att centret har intressenter i hela Mälardalen. Det är därför nödvändigt att söka nya samarbetsformer inom länet för att bygga upp en effektiv struktur för mediepedagogen.

Stockholms läns landsting har genom sin verksamhet "Film Stockholm" utvecklat en modell för att främja filmskapande och filmpedagogiska insatser. Modellen erbjuder olika filmaktiviteter beroende på ålder och intresse. Redan som litet barn ska man kunna ta del av film på dagis, senare i skolan. Äldre barn ska kunna pröva på att göra enkla filmer själva medan avancerade unga vuxna mellan 16-35 år kan söka sig till ett s.k. "växthus" där stöd erbjuds för att producera kort- och dokumentärfilm. Färdiga filmare ska sedan kunna stödjas via de stödformer som Filmpoolen erbjuder.

Kulturförvaltningens nuvarande stöd inom filmområdet

Både Stockholms stads och landstingets kulturförvaltning bedriver själva och stöder olika filmkulturella och filmpedagogiska verksamheter. För landstingets del faller merparten inom Film Stockholms uppdrag. Inom kulturförvaltningen har Kulturskolan börjat med kurser för digitalt berättande. Kulturstöd ges till Stockholms internationella filmfestival, dokumentärfilmfestivalen Tempo och flera mindre festivaler. Genom stipendiet En snabb slant får ungdomar möjlighet att realisera egna filmprojekt. Skolbion som drivs av utbildningsförvaltningen stöds med 250 tkr. Filmcentrum har sedan flera år ett stöd på för närvarande 85 tkr för sin mediepedagogiska verksamhet.

I Kulturhuset kommer en e-biograf med ca 100 platser att stå klar i början av 2007. I biografen kommer att visas film som inte kan ses på kommersiella biografer; klassiker i superkvalitet, kortfilmer, dokumentärfilmer, animationer, experimentfilmer och internationell independentfilm.

Trots ovanstående stöd och verksamheter saknas det i dag ett stöd till unga filmare som vill göra kort- och dokumentärfilm.

Förslag till fortsatta insatser

Det finns goda skäl att samordna landstingets och stadens engagemang på detta kulturpolitiska område, främst kring ett framtida växthus. Ett skäl är att kunna dela kostnaderna för lokaler och tekniska investeringar, ett annat att rationellt kunna använda sig av administrativa och pedagogiska tjänster. En ytterligare anledning är att de ungdomar som utgör målgruppen inte känner några administrativa gränser utan ser staden och näraliggande kommuner som en och samma hemort.

Kulturförvaltningen ingår i en arbetsgrupp med företrädare för Botkyrka kommun och Film Stockholm som arbetar för att realisera växthusidéen. Ett förslag som diskuteras är att det skall placeras i Botkyrka kommun och ha verksamhet i hela länet. Man räknar med att ca 80 procent av de filmare som beräknas söka sig till växthuset kommer att vara bosatta i Stockholms stad.

Vid sidan av ett samarbete med landstinget kring ett växthus behöver kompletterande insatser göras inom det mediepedagogiska området inom förvaltningens egna verksamheter och i samarbete med andra aktörer inom filmområdet. Inom ramen för "Filmfabriken Junior" planerar exempelvis Stockholms filmfestival flera verksamheter riktade till barn och ungdom i skolåldern. Dit hör en skaparverkstad med visningsrum och upplevelserum där unga besökare och filmare får möjlighet att se och göra film. Även skolbion i staden behöver utvecklas med avseende på den pedagogiska verksamheten.

Planeringen av struktur och innehåll i den filmpedagogiska satsningen beräknas vara avslutad innevarande höst och de olika verksamheterna kan komma igång 2007. Redan nu kan en total kostnad från stadens sida uppskattas till 2,5 mnkr vilket ligger utanför de kostnader som beräknas för filmpoolen.

SLUT

Bilaga 1:

Filmpool Stockholm – Mälardalen – Utredning med förslag till organisation, finansiering och verksamhet för ett regionalt filmproduktionscentrum 2007-2010

KuN 2006-09-19
Tillhör ärende Nr. 10
Bordlagt

KuN 2006-11-07
Nr 4
Bordlagt

KuN 2006-12-05
Nr 4

”Filmpool Stockholm-Mälardalen”

– Utredning med förslag till organisation, finansiering och verksamhet för regionalt filmproduktionscentrum 2007-2010

Utredning på initiativ av:
Stockholms läns landsting, Stockholms stad, Botkyrka kommun, Solna stad, Regionförbundet
i Örebro län och den regionala filmbranschens intresseförening Stockholm Film Commission

Utredningssamordnare: Kerstin Olander
16 augusti 2006

1. INLEDNING	3
1.1. PRESENTATION AV MEDVERKANDE PARTER.....	3
1.1.1. Stockholms läns landsting	3
1.1.2. Svenska Filminstitutet.....	4
1.1.3. Stockholms stad.....	4
1.1.4. Stockholm Film Commission.....	4
1.1.5. Regionförbundet i Örebro län/Filmpol Mitt	5
1.1.6. Botkyrka kommun	5
1.1.7. Solna stad	5
1.1.8. Övriga parter	6
2. SAMMANFATTNING	7
3. BAKGRUND	9
3.1. FILMBRANSCHEN ANATOMI.....	9
3.2. SVENSK FILMPRODUKTION.....	10
3.3. FINANSIERINGSPROCESSEN – "FILM FOLLOWS THE MONEY".....	10
3.3.1. Finansieringsprocessen i svensk film	12
3.3.2. Andra incitament – film commissions.....	13
3.4. DISTRIBUTION OCH SYNLIGHET	14
3.5. REGIONERNA OCH FILMEN	15
3.5.1. Den europeiska strukturen	15
3.6. DEN SVENSKA STRUKTUREN	18
3.6.1. Film i Väst.....	18
3.6.2. Filmpool Nord.....	20
3.6.3. Film i Skåne.....	21
3.7. STOCKHOLM-MÄLARREGIONEN	23
3.7.1. "Strengths" – styrkor	23
3.7.2. "Weaknesses" – svagheter.....	24
3.7.3. "Opportunities" – möjligheter	25
3.7.4. "Threats" – hot.....	25
4. FILMPOOL STOCKHOLM – MÄLARDALEN.....	27
4.1. MÅLSÄTTNINGAR	27
4.1.1. Ökad filmproduktion i regionen – "the film capital of Scandinavia".....	27
4.1.2. Etapp 1	27
4.1.3. Etapp 2.....	28
4.1.4. Förnyelse av svensk film.....	29
4.1.5. Stärkt "Public Private Partnership".....	29
5. VERKSAMHET	30
5.1. FONDVERKSAMHET	30
5.1.1. Långfilmsfond.....	30
5.1.2. Kort- och dokumentärfilmsfond.....	30
5.2. SAMPRODUKTION AV FILM.....	31
5.2.1. Riktlinjer för toppfinansiering	31
5.2.2. Särskilda riktlinjer för kort- och dokumentärfilm.....	32
5.2.3. Återbetalningskrav.....	32
5.2.4. Stimulans av riskkapital	32
5.3. VILLKOR FÖR FINANSIERING	33
5.4. RIKTLINJER/PRIORITERINGAR FÖR PROJEKTFINANSIERING.....	33
5.4.1. Regional angelägenhetsgrad.....	34
5.4.2. Konstnärlig och/eller kommersiell potential.....	35
5.4.3. Främjande av jämställdhet, kulturell mångfald och utveckling av nya talanger	35
5.4.4. Prioritering av regionalt verksamma produktionsbolag.....	35
5.4.5. Riktlinjer för storleken på insatserna	36
5.5. UTVECKLINGSVERKSAMHET	36
5.5.1. Utveckling av enskilda filmprojekt	36
5.5.2. Utveckling av det audiovisuella klustret	37
5.6. FILMKOMMISSIONÄR VERKSAMHET.....	38

5.6.1.	<i>Kartläggning, dokumentation och samordning</i>	38
5.6.2.	<i>Tillståndshandling</i>	39
5.6.3.	<i>Nätverk med aktörer i filmbranschen och övrigt näringsliv</i>	39
5.6.4.	<i>Marknadsföring</i>	39
5.6.5.	<i>Omvärldsanalys och aktionsplan</i>	40
5.6.6.	<i>Samverkan med Sweden Film Commission</i>	40
6.	ORGANISATION	42
6.1.	FIRMANAMN	42
6.2.	HUVUDMANNASKAP	42
6.3.	AKTIEBOLAGSFORM	43
6.4.	DELÄGARE OCH SAMARBETSPARTNERS	43
6.5.	RISKKAPITALFOND	44
6.6.	STYRELSE	44
6.6.1.	<i>Styrelsens funktion</i>	45
6.7.	PERSONAL	45
6.7.1.	<i>VD</i>	45
6.7.2.	<i>Övriga operativa tjänster</i>	46
6.7.3.	<i>Administrativa tjänster</i>	46
6.8.	BESLUTSRÄTT	47
6.8.1.	<i>Filmfonderna</i>	47
6.8.2.	<i>Kommissionär verksamhet</i>	47
6.9.	LOKALISERING	47
6.9.1.	<i>Basverksamhet i Storstockholmsområdet</i>	47
6.9.2.	<i>Utveckling av lokala noder</i>	48
7.	ETABLERING AV FILMPOOLEN 2007-2010	50
7.1.	START 2007 AV NUVARANDE PARTER	50
7.2.	KOSTNADER	50
7.3.	FINANSIERING	51
7.3.1.	<i>Stockholms län och Stockholms stad</i>	51
7.3.2.	<i>Finansieringsnycklar för övriga kommuner och län</i>	52
7.3.3.	<i>Per capita-avgifter för delägare</i>	52
7.3.4.	<i>Per capita-avgifter för samarbetspartners</i>	52
7.3.5.	<i>Stöd från Svenska Filminstitutet</i>	53
7.3.6.	<i>Filmbranschens medverkan/privat kapital</i>	54
7.3.7.	<i>Egna intäkter/avkastning</i>	55
7.3.8.	<i>Finansieringsplan</i>	56
8.	ANTAGANDE OM EFFEKTER	58
8.1.	MÅLUPPFYLLELSE	58
8.1.1.	<i>Ökad kreativitet</i>	58
8.1.2.	<i>Ökad omsättning inom filmbranschen och kringliggande näringar</i>	58
8.1.3.	<i>Spridning av lokala omsättningseffekter</i>	59
8.1.4.	<i>Ökat synliggörande av regionen via filmen</i>	60
8.2.	FÖRHÅLLANDET FILM OCH TURISM	60
8.2.1.	<i>Exemplet "Inga Lindström"</i>	61
8.2.2.	<i>Wallanderexemplet</i>	61
8.2.3.	<i>Exemplet Bollywood i Tirol</i>	62
8.2.4.	<i>Identifierade förutsättningar</i>	62
9.	JURIDISKA FÖRUTSÄTTNINGAR	64
9.1.	FILMPOOLENS KOMPABILITET MED KOMMUNALLAGEN	64
9.1.1.	<i>Länsrättens dom mot Film i Väst</i>	64
9.1.2.	<i>Antagande om konsekvenser för Filmpool Stockholm-Mälardalen</i>	65
9.1.3.	<i>Ansvarsutredningen och regionernas framtid</i>	66
9.2.	FILMPOOLENS FÖRENLIGHET MED EU'S REGLER FÖR OFFENTLIGA STÖD	66
BILAGOR		68

1. Inledning

Denna rapport ger ett förslag till etablering av regionalt filmproduktionscentrum i Stockholm-Mälardalenregionen med arbetsnamnet "Filmpool Stockholm-Mälardalen". Förslaget innehåller plan för organisation och finansiering av samt verksamhet inom Filmpoolen perioden 2007-2010.

Utredningen är resultatet av en regional överenskommelse om filmen som gemensamt offentliggjordes 25 april 2006 av Stockholms läns landsting, Stockholms stad, Botkyrka kommun och den regionala filmbranschens intresseförening Stockholm Film Commission samt Regionförbundet i Örebro län. Senare har även Solna stad anslutit sig till överenskommelsen.

1.1. Presentation av medverkande parter

Frågan om utvecklingen av filmproduktionen i Stockholm-Mälardalenregionen har diskuterats allt sedan effekterna av regionaliseringen av svensk film blev kännbara på allvar i början av 2000-talet. Mer formellt har frågan utretts sedan 2004 och diskuterats bland följande parter:

1.1.1. Stockholms läns landsting

Film Stockholm – regionalt resurscentrum för film i Stockholms län (en enhet inom Landstingets kultur- och utbildningsförvaltning) – presenterade i november 2004 rapporten "Varför görs det så lite film i Stockholm-Mälardalen?" om förutsättningarna för filmproduktion i det regionaliserade Filmsverige. Rapporten, som jämte Landstinget finansierades av Länsstyrelsen i Stockholms län, Mälardalsrådet och Örebro läns landsting, utmynnade i en skiss till en storregional filmfond i Mälardalenregionen.

Film Stockholm presenterade vidare hösten 2006 rapporten "Film och medier som kultur och näring – Förslag till organisation av resurs- och produktionscentrum i Stockholms län och verksamhet 2006-2010" (KN 2005-442). I denna rapport föreslås bl a att Landstinget bör tilldela Kultur- och utbildningsnämnden/Film Stockholm uppdraget att etablera ett regionalt produktionscentrum (filmfond).

Landstingets styrelse beslutade hösten 2005 att avsätta 2 mnkr till "eventuell etablering av en filmfond". I samband med detta överlämnade Kultur- och utbildningsförvaltningen/Film Stockholm i november 2005 en ansökan om stöd till Svenska Filminstitutet för att utveckla produktionscentret/filmfonden. Den 29 mars 2006 tog Landstingets kultur- och utbildningsnämnd beslutet att tilldela förvaltningen/Film Stockholm uppdraget att genomföra en projektering av regionalt produktionscentrum i Stockholms län. Arbetet har redovisats den 31 juli 2006.

1.1.2. Svenska Filminstitutet

I regeringens proposition "Fokus på film – en ny svensk filmpolitik" (2005/06:03) utpekas Stockholm-Mälardalen som ett presumtivt fjärde regionalt produktionscentrum för film jämte Västra Götaland, Norrbotten och Skåne.

Den 29 januari 2006 beslutade Svenska Filminstitutets styrelse att anslå Stockholms läns landsting/Film Stockholm 1 mnkr till utvecklingen av ett fjärde regionalt produktionscentrum i Sverige. I beslutsbrevet (Dnr 2005-12-13 RE 3610) anges att ett "villkor för utbetalning av stödet är att arbetet kommit längre när det gäller projekteringen av ett fjärde produktionscentrum. Först då en organisationsplan, verksamhetsplan och budget presenteras och godkänns kan stödet betalas ut".

Filminstitutet har för avsikt att fortsätta stödja ett regionalt filmproduktionscentrum i Stockholm-Mälardalen under filmavtalsperioden 2006-2010. I nuvarande filmavtal, som styr Filminstitutets verksamhet, anges att villkor för stöd till regionala produktionscentrum är att "bidrag lämnas från landsting, kommun eller annan huvudman med ett belopp som minst motsvarar det stöd som lämnas inom ramen för detta avtal. De regionala produktionscentrum som får stöd skall till stiftelsen (Filminstitutet) årligen redovisa fördelningen mellan män och kvinnor...".

1.1.3. Stockholms stad

Den 2 december 2005 offentliggjorde Kulturnämnden i Stockholms stad den filmpolitiska handlingsplanen "Made in Sthlm". Målsättningen är att till år 2010 utveckla Stockholm till "the film capital of Scandinavia". Handlingsplanen pekar ut fem filmområden för utredning och utveckling, varav ett utgör etableringen av en filmfond i Stockholmsregionen.

I Stockholms stads budget för 2006 har Stockholms kulturnämnd och Stockholm Business Region fått i uppdrag att medverka aktivt i det regionala arbetet för att utveckla ett fjärde produktionscentrum för långfilm. I budgeten slås också fast att en regional filmfond av långfilmsproduktion är ett ansvar för Stockholms stad med kranskommuner, landsting och stat.

I budgeten för 2006 avsätter Kulturförvaltningen och Stockholm Business Region vardera 500 000 kronor för utredningsarbetet.

1.1.4. Stockholm Film Commission

Den 21 januari 2005 stiftades den ideella föreningen Stockholm Film Commission av ett 25-tal filmföretag i Stockholmsregionen. Föreningen erhåller stöd av Stockholms Näringslivskontor AB (numera Stockholm Business Region).

Stockholm Film Commission verkar för att utveckla Stockholm-Mälardalen som internationell produktionsplats för rörliga bilder. Under 2005 tog Stockholm Film

Commission fram rapporten "Filmen och staden" som kartlägger offentliga initiativ för filmproduktion och utveckling av den audiovisuella sektorn i europeiska storstadsregioner.¹

Stockholm Film Commission företräder den regionala filmbranschen i utvecklingen av det regionala filmproduktionscentret.

1.1.5. *Regionförbundet i Örebro län/Filmpol Mitt*

Filmpol Mitt i Örebro län startades 2001 som ett EU Mål 2-projekt med målet att utveckla filmindustrin i länet. Sedan 2006 är Filmpol Mitt konstituerad som en ekonomisk förening med Regionförbundet i Örebro län och kommunerna i länet som ägare.

Filmpol Mitt har sedan 2004 kontinuerligt deltagit som partner i arbetet för att förverkliga ett filmproduktionscentrum i Stockholm-Mälardalenregionen.

1.1.6. *Botkyrka kommun*

Botkyrka kommun har under många år arbetat medvetet med media- och filmfrågor, särskilt med inriktning mot barn och unga. I Botkyrka Mediecenter har kommunen en mediapedagogisk verksamhet och i Subtopia finns en medveten satsning på ung film- och TV-produktion i form av Fanzine TV. Vårullen är regionens största filmfestival med inriktning mot ung film och förvaltar från och med 2006 ett regionalt uppdrag från Film Stockholm.

Botkyrka kommun har under våren 2006 tagit fram en egen rapport om kommunens roll i den regionala filmutvecklingen. I rapporten pekar man på kommunens offensiva satsningar på ung kultur och media samt kommunens särart i en ungdomlig och mångkulturell befolkningsstruktur. Genom satsningar i den regionala filmutvecklingen avser man att kombinera kommunens kulturpolitiska och näringspolitiska målsättningar. Kommunen har kontinuerligt deltagit i arbetet med det regionala filmproduktionscentret.

1.1.7. *Solna stad*

Solna stad har med Gamla Filmstaden en stark koppling till filmen. Filmstaden var under femtio år centrum för filminspelningar i Sverige, och sedan några år tillbaka har ett antal filmbolag åter etablerat sig i området, bland andra Svensk Filmindustri (SF) och Universal.

Stiftelsen Filmstadens Kultur är ett av Solnas sätt att arbeta med filmrelaterade frågor såsom det filmhistoriska arvet och film som en del i barn-, ungdoms- och fritidsverksamheten. Filmen ses av Solna som en viktig del i kommunens ambition att stärka sin kulturella profil. Man påtalar också betydelsen av att skapa fler arbetstillfällen inom den viktiga mediabranschen.

Solna stad ställer sig positivt till arbetet med Stockholm-Mälardalen som säte för ett fjärde produktionscentrum för film.

---

¹ "Filmen och staden – Offentliga initiativ för filmproduktion och den audiovisuella sektorn i storstadsområden", QNB Analys & Kommunikation på uppdrag av Stockholm Film Commission, 2005.

1.1.8. Övriga parter

Jämte ovan parter har även ett antal andra län och kommuner visat ett tydligt intresse för utvecklingen av ett filmproduktionscentrum i Stockholm-Mälardalenregionen.

Inom Stockholms län har hittills möten mellan Film Stockholm, Stockholm Film Commission och näringslivscheferna i Nacka och Lidingö arrangerats. Arbetet har även tidigare presenterats för ett större antal kommunala kulturchefer samt under våren 2006 även för näringslivschefer inom ramen för Stockholms läns länsstyrelses regionala nätverk.

Samtal eller möten med representanter från politisk nivå och tjänstemannanivå har företagits av Film Stockholm, Filmpol Mitt och Stockholm Film Commission i bl a följande län och kommuner i Mellansverige: Södermanland, Uppsala, Västmanland, Gotlands kommun, Dalarna, Värmland och Jönköping.

2. Sammanfattning

Denna utredning ger förslag till etablering av ett fjärde svenskt regionalt filmproduktionscentrum i Stockholm-Mälardalenregionen med arbetsnamnet "Filmpool Stockholm-Mälardalen". Utredningen, som har initierats av Stockholms läns landsting, Stockholms stad, Botkyrka kommun, Regionförbundet i Örebro län och den regionala filmbranschens medlemsorgan samt senare även Solna stad, presenterar en plan för organisation och finansiering av samt verksamhet inom Filmpoolen perioden 2007-2010.

Filmpoolens målsättning är att stärka kreativiteten inom filmproduktionen och den audiovisuella industrin och långsiktigt utveckla Stockholm-Mälardalenregionen till "the film capital of Scandinavia". Den ökade kreativiteten på filmområdet förväntas skapa betydande effekter för företagandet inom och synliggörandet av regionen.

Målet fram till 2010 är att säkra produktionen av ett 10-tal svenska långfilmer och 25-30 professionella kort- och dokumentärfilmer samt en ökad andel internationell filmproduktion i regionen.

Filmpoolen skall vidare i samverkan med filmbranschens parter aktivt sträva efter att öka andelen riskkapital i finansieringen av den regionala filmproduktionen. Poolen skall även bidra till förnyelsen av svensk film genom att stimulera ökad jämställdhet, mångfald och utveckling av nya talanger.

Filmpoolens verksamhet ska primärt bestå i en s k filmfond för toppfinansiering av filmprojekt med säte i regionen. Fonden skall i huvudsak riktas mot produktion av film och utgöra en del som riktar sig mot långfilm och tv-drama samt ytterligare en del som riktar sig mot kort- och dokumentärfilm. Filmpoolen beräknas investera totalt ca 26 mnkr i filmproduktion framme vid 2010. Insatserna i enskilda filmprojekt skall stå i nära förhållande till projektets beräknade effekter för kreativiteten och företagandet i samt synliggörandet av Stockholm-Mälardalenregionen. Filmpoolens investeringar i enskilda filmprojekt beräknas i efterhand till del återgenereras till Poolen som avkastning.

Filmpoolens föreslås även att etablera en s k filmkommissionär verksamhet för marknadsföring och effektivisering av regionen som internationell produktionsplats för rörliga bilder. Filmkommissionen skall bedrivas som ett heltidsprojekt inom Poolen från start.

Filmpoolen föreslås etableras som ett s k public private partnership mellan de offentliga aktörerna Stockholms läns landsting, Stockholms stad, Botkyrka kommun, Solna kommun, Regionförbundet i Örebro län och den regionala filmbranschens medlemsorgan. Filmpoolen skall kontinuerligt verka för att knyta fler intressenter till verksamheten. Associationsformen för Filmpoolen föreslås bli aktiebolag för att bäst hantera verksamheten och ge förutsättningar för att bredda ägandet och finansieringen.

Filmpoolen föreslås få sitt säte i Storstockholm i nära anslutning till det befintliga audiovisuella klustret. Poolen skall verka för att utveckla lokala noder för att främja olika spetsverksamheter inom hela Mälardalenregionen. Utvecklingsarbetet skall i tät samverkan ske

med filmbranschen, utbildningsväsendet, de regionala resurscentren för film och andra filmkulturella aktörer i regionen.

Filmpoolens kostnader beräknas starta på 14 mnkr 2007 och öka till ca 32 mnkr framme vid 2010. 80 procent av Poolens medel skall avsättas till filmfonden.

Finansieringen av Filmpoolen föreslås till 85 procent bestå av offentliga medel från regionen och Svenska Filminstitutet. Resterande 15 procent skall utgöras av privata insatser i form av den regionala filmbranschens avgifter, Poolens egna intäkter samt sponsring. Den regionala filmbranschens organ har i samband med projekteringen av Filmpoolen kartlagt ett gott intresse från det regionala riskkapitalet att utöka sitt åtagande för den regionala filmproduktionen. Poolen skall aktivt stimulera detta intresse.

Stockholms läns landsting och Stockholms stad föreslås garantera 65-70 procent av Filmpoolens totala finansiering. Övriga landsting/regionförbund och kommuner föreslås att bidra till Poolen i förhållande till den egna skattekraften i form av per-capita-avgifter.

Tillkommande intressenter i Filmpoolen bör erbjudas möjligheten att ansluta sig till verksamheten som samarbetspartner som ett steg mot eventuellt delägarskap. En samarbetspart skall ges möjlighet att bruka den eller de delar av Filmpoolens verksamhet (långfilmsfonden, kort- och dokumentärfilmsfonden och den filmkommissionära verksamheten) som parten har intresse i och behov av och partens avgifter skall ställas i relation till uttaget.

Den totala volymen av filmproduktion som stimuleras genom Filmpoolen verksamhet beräknas omsätta ca 200 mnkr inom Stockholm-Mälarenregionen framme vid 2010. Detta motsvarar en s k multiplikatoreffekt av den regionala offentliga finansieringen med 7,5 gånger pengarna.

3. Bakgrund

Filmen är en av de kreativa näringar vars samlade tillväxt ökar med 10 procent om året och står för 5 procent av EU:s totala BNP. Film- och videobranchen för sig har globalt uppvisat en årlig omsättningsökning på 7 procent perioden 2000-2005. I Europa förväntas filmmarknaden växa med upp till 8,5 procent årligen fram till 2009. I absoluta tal från 200 miljarder till 300 miljarder kronor.²

3.1. Filmbranschen anatomi

Film är en tydlig blandning av kultur och industri. Framställningen av film och rörliga bilder sker på projektbasis oavsett om det är konstnärliga eller kommersiella idéer som skall gestaltas. Verktygen för filmproduktion består av mycket avancerad och dyrbar teknik.

Utvecklingsfasen av en svensk långfilmsproduktion pågår normalt 1-2 år och engagerar endast ett fåtal personer inblandade, normalt producent, manusförfattare och regissör.

Drygt två tredjedelar av filmprojektets ekonomiska och personella resurser omsätts under inspelningen av en film som i Sverige normalt pågår under 4-6 veckor. Enligt filmteknikleverantörernas förening Brateks beräkning spenderar en normalstor svensk långfilmsinspelning ca 200 000-300 000 kronor per dag i samband med inspelning. Av inspelningsfasens totala kostnader utgår ca 60 procent till arvoden och ersättningar till skådespelare och team.

Efterbearbetningsfasen är mer begränsad i personal- och kapitalförbrukning mätt och pågår normalt under 6 månader. Denna fas av filmproduktion ökar dock generellt omfattning i den digitala eran då allt mer av arbetet förskjuts från upptagningen på inspelningsplatsen till bearbetning i tekniktunga ljud- och bildprogram.

Framställningen av en beställningsfilm tar betydligt kortare tid beroende på projektets omfattning. Stora dyrbara filmproduktioner åt multinationella företag som t ex sportmärket Nike ingår ofta i världsomspännande reklamkampanjer och framställs i flera olika versioner för olika marknader och kan därmed pågå under 1-2 år från idé till färdig produkt.

Det projektbaserade produktionsförloppet bestämmer företagsstrukturen i filmbranschen. Produktionsbolagen är i regel fåmansföretag som engagerar personal med specialkompetenser på frilansbasis och hyr in teknik och andra faciliteter från högt specialiserade underleverantörer. Det producerande ledet i filmbranschen är i behov av högt och jämnt flöde av filmprojekt/produktionspucklar (se figur³) som gör att kompetensen, företagandet och sysselsättningen upprätthålls.

² Uppgifter ur rapporten "Filmen och staden".

³ Film i Väst i Väst-rapporten s 8

3.2. Svensk filmproduktion

Film- och videoproduktionen i Sverige sysselsätter enligt SCB cirka 4 000 personer i 2 200 företag.⁴ Det är dock mycket svårt att uppskatta antalet sysselsatta personer då filmarbetare i regel verkar som frilans och inom fler näringsgrenar. Föreningen Sveriges förenade filmproducenter har vid en egen kartläggning beräknat att så många som 10 000 personer kan omsättas inom filmproduktionen.

Den totala omsättningen i svensk film- och videobransch uppskattas vara ca 7,5 mdr, varav hälften, alltså ca 3,5 mdr, genereras i det producerande ledet.

Omsättningen inom det producerande ledet som berör denna utredning uppgår till ca 2 mdr och ser ut som följer:

Konstnärlig/gestaltande	400 mnkr
Tv-produktion (film/drama direkt för tv)	800 mnkr
Reklamfilm	400 mnkr
Beställningsfilm	450 mnkr
Totalt	2050 mnkr

Det producerande ledet av filmbranschen består av i huvudsak två grupper:

- 1) kommersiell produktion av beställningsfilm (reklam, musikvideo, information et c); denna typ av filmprojekt är på förhand finansierade och distribueras med syftet att sälja en annan produkt.
- 2) konstnärlig/gestaltande filmproduktion (fiktiva och dokumentära långfilmer, kortfilm et c); denna typ av projekt söker sin finansiering.

I Sverige produceras normalt 25 långfilmer per år, varav 5-6 brukar utgöras av dokumentära verk där kostnaderna är betydligt lägre. Produktionsvolymen har varit relativt intakt sedan 1960-talet men under innevarande decennium har volymen börjat öka, mycket som en effekt av att fler kreatörer intresserat sig för filmmediet, samtidigt som den digitala utvecklingen gör tekniken och kostnaderna mer tillgängliga. År 2005 fick hela 43 svenska långfilmer premiär på bio.

Inom Europa produceras totalt ca 800 långfilmer per år, varav ett 100-tal är nordiska. I takt med att filmproduktionen blir alltmer rörlig och initiativen allt mer offensiva för att knyta produktionen till vissa platser, skiftar fördelningen av produktionen över kontinenten allt mer. Av denna anledning blir det också allt svårare att tala om en renodlad "svensk", "nordisk" och "europeisk" filmproduktion (för mer utförligt resonemang, se punkten 3.5).

3.3. Finansieringsprocessen – "film follows the money"

⁴ Dessa och följande siffror som redovisas här är hämtade ur rapporten "Filmen som export och näring – steg 1", av Olivier Guerpillon på uppdrag av Filmproducenternas branschkansli i samverkan med Svenska Filminstitutet, 2005.

Då filmproduktionen till skillnad från många andra kulturproduktioner, t ex teatern, i högre grad är projektbaserad utgör finansieringen av det enskilda filmprojektet det mest avgörande momentet i processen. Framgången med finansieringen av filmen avgör ofta inte bara *om* utan även *hur* filmen förverkligas. Det brukar därför med rätta hävdas att "film follows the money".

I Europa och i synnerhet inom Norden kan producenter inte egenfinansiera sina filmprojekt varför de på förhand söker finansiering.

Finansieringen av europeisk film, liksom bland flera andra filmmarknader i världen, är ett gott exempel på "public private partnership" där offentliga stöd och privata investeringar samverkar sida vid sida. Mycket lite av europeisk film kan idag helt finansieras med privata medel då riskerna är så pass stora. I Sverige bär endast drygt 10 procent av filmprojekten sina egna kostnader.

Offentlig finansiering distribueras i regel via nationella, regionala och lokala filminstitut och filmfonder samt public service-tv-bolag. På nationell nivå tillhandahålls i regel finansieringen som stöd medan de regionala och lokala fonderna i regel är villkorade med mer eller mindre hårda återbetalningskrav. Tv-bolagens (även public service-bolagen) medel investeras i regel som riskkapital.

Vissa länder, t ex Irland och Rumänien, tillämpar statliga eller i vissa fall regionala skattelättnader riktade mot filmproduktion.⁵ Inom Norden är det endast Island som tillämpar skattelättnader, f n erbjuds filmproducenter att dra av 12 procent av nedlagda kostnader i landet. Förslag till skatteincitament riktade mot filmproduktion har dock behandlats i både Norge och Danmark.

Privata finansieringskällor utgörs framförallt av investeringar från fria tv-bolag, distributörer av film, produktions- och teknikbolag samt i viss utsträckning riskkapital, direkt eller via särskilda fonder. En framgångsrik modell har varit den franska investeringsfonden SOFICA som perioden 1985-2001 genererade investeringar till fransk film om 550 miljoner euro. Det kapital som investeras i fonden – från både privatpersoner och företag – är skattebefriat. Framme vid 1993 hade dock investerarnas intresse svalnat varpå fonden tvingades att revideras så att den framdeles erbjuder viss garanterad avkastning för att fortsätta generera riskkapital. Det danska filminstitutet har på senare år planerat för en SOFICA-liknande fond och har även skissat på en pan-nordisk lösning. Problemet har emellertid varit att hitta villiga privata investerare.⁶

Det finns en lång tradition av internationell samfinansiering/samproduktion inom filmbranschen. Antalet samproducerade filmer ökade med 25 procent i Europa mellan 1997-2002.⁷ Redan idag produceras varannan svensk film i samverkan med aktör i annat land, oftast inom Norden. Gränsöverskridande samarbeten i filmproduktion gagnar inte bara finansieringen utan öppnar även fler marknader för distributionen och försäljningen av filmen.

Den internationella finansieringen av svensk film tilltar och olika offentliga fonder uppmuntrar samarbeten över gränserna. Två av dessa är Nordisk Film & TV-fond och

---

⁶ Uppgifter ur "Hur kan filmavtalets finansiering breddas?", PM från Svenska Filminstitutet, 2003-06-26.

⁷ "Public funding for film and audiovisual works – a comparative approach", A. Lange, T. Westcott, European Audiovisual Observatory, 2004.

Eurimages som uppmuntrar till samarbeten inom Norden respektive Europa. Bägge fonderna stöds av Svenska Filminstitutet.

EU stödjer inte produktion av film då detta anses vara nationell angelägenhet i enlighet med subsidiaritetsprincipen. EU:s stödprogram för de audiovisuella näringarna, MEDIA, bidrar endast till att främja "mjuka" områden som utbildning, utveckling och distribution.

3.3.1. *Finansieringsprocessen i svensk film*

Ett svenskt filmprojekt börjar med att en manusförfattare utvecklar en idé, i regel i samverkan med en producent. Idén utvecklas till ett manus, inte sällan med ett mindre utvecklingsstöd från SFI eller EU:s MEDIA-program för flera projekt.

När manus är färdigt rekryteras en regissör och ibland även nyckelskådespelare om deras namn kan "lyfta" finansieringen. Därefter vänder sig producenten åter till SFI och, beroende på var filmen planeras att spelas in, till ett regionalt produktionscentrum (filmfond) för finansiering.

I samma skede uppvaktar producenten en eller flera distributörer för bio, video och tv som skriver avtal om filmens exploatering, vilket även helt avgörande för att säkra övrig finansiering. Producenten erhåller ersättning för visningsrätten av distributören, vilket producenten ofta tvingas investera i produktionen för att sy ihop finansieringen. Inte sällan behöver även producenten äska ett förskott från distributören från dennes förväntade intäkter från filmen (s k minimum guarantee).

Utöver dessa källor söker alltså svenska producenter i ökande grad söker pengar även från utländska filminstitut och fonder. Ökar gör även i viss grad svenska producenters förmåga att attrahera riskkapital i särskilt kommersiella projekt. Ett aktuellt exempel är filmen "Göta kanal 2", uppföljare till succén från 1980-talet, som fullt ut finansieras av privat kapital.

Producenten och dennes samproducenter spekulerar även i möjligheten att erhålla s k efterhandsstöd från SFI, vilket baseras på antalet sålda biljetter på bio i relation till storleken på förhandsstödet. Utifrån denna kalkyl och beroende av hur stor "luckan" är i finansieringsplanen riskar producenten i regel inestående arvoden och eventuellt eget kapital.

Fördelningen i finansieringen av svensk film har, enligt Filminstitutets beräkning, utvecklats under det senare decenniet enligt nedan. Vi kan framförallt konstatera att producentens egeninsatser regionernas andel har ökat och i princip täcker upp minskningen hos Filminstitutet samt film- och tv-företagen.⁸

---

⁸ Uppgifter ur efterskrift till "Utredning om svenska filmproducenters syn på filmstödet", av Olivier Guerpillon och Peter Hald, Svenska Filminstitutet, 2003. Tabellen inkluderar ej SFI:s s k publikrelaterade stöd (PRS) som, då detta inkluderas, ökar SFI:s andel till 43%.

Finansieringsandelar	93-96	00-03
Fria producenter	10%	22%
Integrerade företag	14%	7%
TV (SVT, TV4)	16%	10%
Betal-TV	2%	1%
Region	1%	12%
Utl. samproducenter/fonder	14%	13%
Övriga	8%	7%
SFI/förhandsstöd	35%	28%

Beställningsfilmsbranschen lyder, som tidigare påpekats, under hela andra förutsättningar. Även på denna marknad är dock svenska aktörer i hög grad internationaliserade och har en framskjuten position på både reklamfilms- och musikvideosidan med kända namn som Jonas Åkerlund, Johan Renck och bolag som Acne och Stylewar som tar uppdrag från artister som Madonna och stora multinationella bolag som Nike och Toyota. Svenska bolag med multinationell spridning, såsom Ikea, Hennes och Mauritz och Volvo anlitar i hög grad svenska företag för sina audiovisuella produktioner.

3.3.2. *Andra incitament – film commissions*

Tillgång till och villkoren för finansiering styr i hög grad en filmproduktion, men pengar är inte allt.

De rörliga internationella filmprojekten styrs även av andra mer praktiska behov såsom tillgång till bl a:

- utvecklad infrastruktur för filmproduktion (till vilken även bör räknas både unika och allmänna inspelningsplatser)
- önskade klimatförhållanden
- god logistik (transport, hotell, tågförbindelser, internationella bankförbindelser, medicinsk vård, försäkringar, nöjen et c)
- kvalificerade och prismässigt konkurrenskraftiga filmarbetare och skådespelare
- snabba och billiga tillståndsprocesser
- produktionsservice, t ex hjälp att rekrytera lokal arbetskraft och underleverantörer

Jämte förekomsten av nationella och regionala filmfonder och andra finansieringsalternativ söker internationella filmproducenter i regel allt oftare bistånd med att planera och genomföra sina filmprojekt från s k film commissions. Dessa förekommer både på nationell och regional nivå över stora delar av världen och är en riktad aktivitet för platsmarknadsföring och ge service åt filmproduktion, såsom att bistå filmproducenter att leta inspelningsplatser, söka inspelningstillstånd, rekrytera lokal arbetskraft och teknik, söka boende och transporttjänster et c – allt i syfte att effektivisera och förbilliga produktionsprocessen.

En film commission distribuerar inga finansiella stöd eller investeringar i filmprojekt, men samverka på många platser med en regional filmfond för att förstärka platsens attraktionskraft för filmproduktion.

3.4. Distribution och synlighet

Film är, jämte musik, Sveriges mest konsumerade och internationellt spridda kulturform. Totalt ser svensken i snitt 8,5 svenska filmer per år i olika medier.⁹

3-4 miljoner svenskar ser svensk film på biograf varje år. En hög andel av besöken sker inom Stockholms län. Ett normalår ser ca 85 miljoner tittare svensk film enbart i SVT och TV4, vilket motsvarar en publik om 380 000 tittare per film.

Den största gruppen filmkonsumenter är fortfarande barn och unga, även om intresset inom äldre målgrupper ökar mycket till följd av hemmabioutvecklingen. Som exempel kan nämnas att en tredjedel av landets 9-14 åringar ser på video en vanlig dag.

Svensk film distribueras i regel fortfarande via biografen som "premiärfönster" men biofönstrets andel av den totala konsumtionen av film och uppgår idag endast till 25 procent. Konsumtion av film på video/dvd har ökat lavinartat under senare år och står idag för 50 procent och resterande 25 procent i tv-fönstret. På ett par års sikt kan vi förvänta oss att konsumtionen av film via video-on-demand på Internet kommer att utgöra det kanske största fönstret för filmen.

Vissa profilstarka svenska filmer exponeras även i betydande omfattning utomlands. Svensk film drar generellt lika många utländska biobesökare som svenska, alltså 3-4 milj per år. Filmer som Lukas Moodysoons "Tillsammans" eller Roy Anderssons "Sånger från andra våningen" kan säljas till 40-50 länder världen över.

Idag exporteras årligen ett tiotal svenska långfilmer utomlands. Men i takt med att den internationella finansieringen av svensk film ökar, ökar även exporten och de internationella exponeringstillfällena. Även exporten av äldre svensk film, inte minst klassiker av namnkunniga regissörer som bl a Victor Sjöström och Ingmar Bergman samt barnfilm som Pippi Långstrump, kan vara omfattande och generera intäkter under lång tid.

Intäkterna i ett svensk filmprojekt varierar mycket kraftigt. En framgångsrik film som Josef Fares Kopps som ses av 800 000 besökare på bio, spelar in hela 60 mnkr enbart i detta fönster. Men liksom tidigare påpekats spelar endast var tionde svensk film in sina egna kostnader. Större delen av intäkterna tillfaller alltid biografägare, distributörer och försäljningsagent. En svensk filmproducent erhåller som riktmärke drygt 25 procent av sin films samlade intäkter. Producentens intäkt skall sedan fördelas mellan filmens samfinansierare enligt andelar.

---

⁹ Följande statistik baseras på uppgifter från Svenska Filminstitutets verksamhetsberättelser och publikationen "Mediastatistik Sverige 2004", Nordicom-Sverige, Göteborgs universitet, 2005.

3.5. Regionerna och filmen

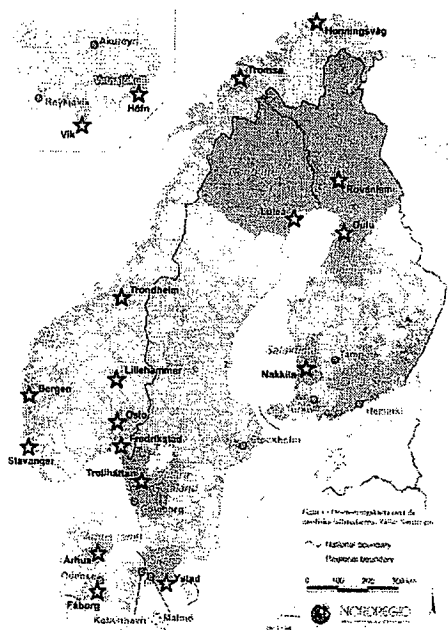
Bakgrunden till den tilltagande regionaliseringen av filmproduktionen runtom i världen står att finna i en generell alltmer rörlig och globaliserad filmproduktion, vilket till stor del är en effekt av att producenterna rör sig över gränserna för att hitta finansiering till sina filmprojekt. Idag spelas t ex en stor del av Hollywoodbolagens filmer in i andra länder såsom Kanada, Italien och Tyskland. Det gäller framförallt studioinspelning men jakten på s k look-a-like-miljöer har ökat och även den digitala utvecklingen med dess oändliga möjligheter att i efterhand manipulera bild och ljud bidrar till rörligheten.

Därtill har de kraftfullt expansiva växande asiatiska filmmarknaderna, inte minst den indiska, sökt sig ut i världen i jakt och söker ofta exotiska miljöer som "kulisser", t ex till populära sång-och-dans-nummer i filmerna.

Ytterligare en bidragande faktor är nedgången i popularitet för de stora och extremt dyra Hollywood-spektaklen, vilket har medfört att amerikanerna investerar allt mer pengar i "lokala" produktioner. Det gäller återigen framförallt den stora asiatiska marknaden, men Hollywoodbolagen visar även alltmer intresse för investeringar i europeisk film.

3.5.1. Den europeiska strukturen

I Europa finns idag ett hundratals lokala och regionala s k filmfonder som står för drygt 20 procent av den totala offentliga finansieringen av film, vilket är något mindre än i Sverige enskilt.¹⁰ Ett tiotal av dessa filmfonder är lokaliserade inom Norden.

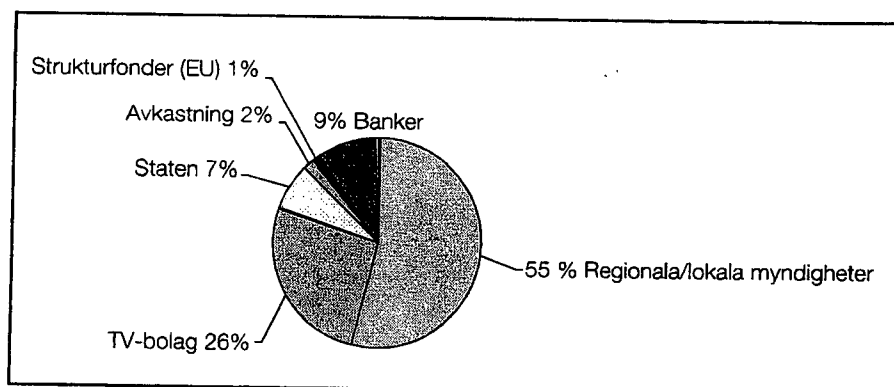
¹⁰ Jfr "Public funding for the film and audiovisual sector in Europe: the role of the regional funds", PM av Tony Westcott, European Audiovisual Observatory, 2004.

Med begreppet "fond" avses ingen specifik associationsform. De regionala filmfonderna är ofta organiserade som enheter inom lokala eller regionala myndigheter. I vissa fall, såsom t ex Parisregionen Île-de-France och London, står fondverksamheten under direkt insyn av städernas borgmästare.¹¹ På andra håll drivs fonderna som fristående organisationer (föreningar, bolag) med finansiering från regionala och/eller lokala myndigheter. Samtliga svenska regionala fonder drivs i aktiebolagsform och ägs av landsting/regionförbund och något fall även av kommunerna i regionen.

De europeiska filmfondernas styrelser representeras ofta av både politiken och den audiovisuella industrin i regionen. Beslutsfattandet om investeringar i enskilda filmprojekt hanteras ofta av nämnder och kommittéer med fondens VD/chef som föredragare.

Filmfonder som är konstituerade för att ge avkastning i klassisk mening är mycket ovanliga och enligt denna utrednings kartläggning aldrig direktfinansierade med offentliga medel inom Europa.

Finansieringen av de regionala filmfonder kommer i huvudsak från regionala och lokala skattemedel och ser ut som följer:¹²

Storleken på fonderna sträcker sig från alltifrån drygt 10 milj euro bland stora tyska, franska och spanska regionala fonder till 0,8 milj euro bland mindre aktörer som t ex Västnordiska filmfonden. Störst roll spelar de regionala fonderna i det federalt präglade Tyskland, där de står för närmare 70 procent av den totala offentliga filmfinansieringen i landet. Frankrike är dock det land som har överlägset flest regionala aktörer (36 st) men där statens åtagande för filmen av tradition är mycket starkt och utgör lejonparten av filmfinansieringen.

Incitamenten för de regionala filmfonderna skiljer sig i regel mellan olika typer av regioner i Europa. Samtliga samverkar med nationella filmfonder men skiljer sig från dessa i det att deras syften i regel är mer sammansatta och mer ekonomiskt drivna. Generellt kan incitamenten brytas ner i tre grupper som i mer eller mindre grad samspelar med varandra i de olika regionerna.

- 1) Kulturpolitiskt incitament. Filmproduktionen som en del av regionens

¹¹ Jfr rapporten "Filmen och staden".

¹² "Public funding for the film and audiovisual sector in Europe".

- 2) kulturliv och kulturpolitik (vanligast i storstadsregioner) och/eller som ett instrument för att stärka den regionala identiteten.
- 3) Näringspolitiskt incitament. Strävan att ersätta traditionella industriella näringar med den expanderande audiovisuella sektorn, vilket är vanligt i industriregioner som t ex Trollhättan, Rotterdam, Nordrhein-Westfalen. Här är målet ofta att skapa stora volymer av produktion vilket bygger en regional infrastruktur. Det näringspolitiska incitamentet är även viktigt i storstadsregioner som London, Paris, Berlin, New York, där det handlar om att bevara och utveckla den befintliga audiovisuella industrin. Symptomatiskt är att storstadsregioner oftare tar bredare grepp på den audiovisuella industrin och ofta även omfattar tv och nya medier (t ex spel).
- 4) PR-incitament. Strävan efter att synliggöra regionen via filmen och skapa kopplingar till besöksnäringen. Dessa fonder är ofta kopplade till regionens övriga myndigheter som stimulerar turismnäringen såsom t ex i alplanet Tirol i Österrike.

Huvuddelen, drygt 90 procent, av de europeiska filmfondernas samlade medel är riktade som stöd till och investeringar i produktionen av film-, tv- och multimediamnehåll. De regionala fonderna deltar i filmprojekten som medfinansiärer/samproducenter och bidrar i regel aldrig med mer än maximalt 50 procent av projektets totala finansiering.

En mindre del av fondernas medel investeras i utvecklingen av enskilda filmprojekt eller delbranscher samt visning och spridning (distribution) av film och främjande av filmkulturella aktiviteter.

Även om de regionala fonderna endast står för en mindre del av finansieringen av ett filmprojekt, utgör man en av de mer inflytelserika delfinansiärerna. Regionerna ställer krav på att filmen ska spelas in och/eller förlägga andra delar av produktionen till regionen. Fonderna kräver även att minst hela insatsen, ofta betydligt mer, skall spenderas på tjänster och produkter inom regionen.

Därtill distribueras regionernas finansiering i regel inte som kulturstöd utan som lån eller investeringar förknippade med mer eller mindre starka återbetalningskrav. Mest förekommande är att fonderna ställer kravet att få del av producentens vinst, med vilket avses intäkter utöver den nivå där producentens och övriga samproducenters insatser har spelats tillbaka. Vissa fonder, däribland de svenska, ställer dock hårdare återbetalningskrav och jämställer sin insats med övrigt riskkapital.

Ett flertal av de europeiska regionerna driver även film commissions, d v s verksamheter för att marknadsföra och effektivisera regionen som internationell produktionsplats. Den kommissionära verksamheten är i vissa fall samlokaliserad med fondverksamheten men drivs på håll som separata organisationer och projekt, ibland som enheter inom regionala eller lokala förvaltningar för främjande av besöksnäringen.

3.6. Den svenska strukturen

I Sverige finns idag tre regionala filmfonder (eller filmproduktionscentrum på departementspråk): Film i Väst (Västra Götalandsregionen), Filmpool Nord (Norrbottens län) och Film i Skåne (Skåne-regionen). Produktionscentren är frukten av en expansiv och framgångsrik regionalisering på filmområdet.

Fram till början av 1990-talet var i princip all svensk filmverksamhet – biografdriften undantagen – koncentrerad till Stockholm och det filmpolitiska initiativet mer specifikt till Filminstitutet på Gärdet. 1991-1993 genomfördes på initiativ av Filminstitutet landsomfattande länsinventeringar av film- och biograflivet. Regionala filmverksamheter började snabbt växa fram varpå ett tryck skapades från regionerna på ett statligt stöd skulle tillskjutas.

Det skulle dock dröja till 1997 innan stödet till s k regionala resurscentrum för film och video inleddes i det statliga kulturstödet och började att distribueras via Svenska Filminstitutet. Vid den tiden hade redan vissa regionala filmverksamheter hunnit växa sig stora, däribland Film i Väst som redan omsatte 11 mnkr av egen kraft.

Idag finns totalt 19 regionala resurscentrum som täcker samtliga län i Sverige. Resurscentren drivs i regel av landsting eller regionförbund. Det statliga anslaget till resurscentren uppgår till ca 20 mnkr och den samlade s k regionala motprestationen till totalt ca 80 mnkr.

Resurscentrens uppdrag är att utveckla filmkulturen i respektive län med fokus på tre följande områden: mediepedagogik och skolbio, visning och spridning av film/utveckling av biografkulturen samt stimulans av regional produktion av kort- och dokumentärfilm.

I en rapport av Susann Jonsson, på uppdrag av Regionala Filmresurscentrums Samarbetsråd, konstateras att resurscentren snabbt har utvecklats till "oumbärliga samarbetspartners till Svenska Filminstitutet och Sveriges Television" i finansieringen av svensk kort- och dokumentärfilm.¹³ Perioden 1997-2004 har resurscentren deltagit i finansieringen av 430 kort- och dokumentärfilmer och satsar tillsammans årligen ungefär lika mycket som Filminstitutet på området, d v s ca 20 mnkr.

I samband med tecknandet av 2000 års filmavtal mellan staten och filmbranschen "uppgraderades" de tre regionala resurscentren Film i Väst, Filmpool Nord (Norrbottens län) och Film i Skåne till s k produktionscentrum. Så skedde med anledning av att de i dessa regioner bedömdes finnas förutsättningar för långsiktig medfinansiering av svensk långfilmsproduktion. Det statliga anslaget till dessa tre regioner utökades med 1 mnkr per år och mottagare.

3.6.1. Film i Väst

¹³ Uppgifter ur rapporten "Regional film – vad är det?", Susann Jonsson på uppdrag av Regionala Filmresurscentrums Samarbetsråd, 2004.

Film i Väst (FiV) startades i Alingsås 1992 som en barn och ungdomssatsning med finansiering från Älvsborgs läns landsting. Finansiering av långfilm inleddes 1996. Sedan 1999 är FiV ett av Västra Götalandsregionen helägt aktiebolag med säte i Trollhättan.¹⁴

Verksamheten finansieras av regionförbundet genom medel från både regionutvecklingsnämnden (20 mnkr) och kulturnämnden (15 mnkr) i samverkan Trollhättans stad som står för vissa infrastrukturella insatser. Ca 15-20 mnkr genereras ur egna intäkter från FiV:s investeringar i kommersiellt framgångsrika filmprojekt. Bolaget omsatte totalt 77,5 mnkr, varav 52 mnkr destinerades mot långfilmsproduktion, år 2005.

Perioden 1997-2005 erhöll FiV ca 90 mnkr ur EU:s Mål 2-fond. Idag har EU-medlen i princip fasats ut av ökade regionala anslag.

Västra Götalandsregionen har visionen att vara den ledande filmregionen i norra Europa. Samfinansiering/-produktion av film är den avgörande faktorn för att attrahera svenska och internationella filmprojekt till regionen. FiV investerar upp till 30 procent av ett filmprojekts totala budget, men normalinsatsen i en svensk film är ca 15 procent (motsvarande ca 3 mnkr).

Villkoren för FiV:s investering är att producenten förbrukar minst 150 procent av den regionala insatsen inom regionen. Normalt spenderar dock producenten 4-6 gånger erhållen insats i regionen och år 2003 omsatte filmproduktionen i regionen 10 gånger FiV:s insats. Detta fenomen brukar benämnas multiplikatoreffekt.

Film i Väst villkorar att 50 procent av arbetskraften i produktionen av filmprojektet måste vara folkbokförd i regionen. Produktionsbolag med bemannat kontor i regionen – vanligen med huvudkontor i Stockholm – prioriteras. Via dessa villkor kan FiV garantera att medfinansieringen av enskilda filmprojekt långsiktigt bygger upp den audiovisuella industrin i regionen.

Utöver dessa villkor medverkar FiV, via sina investeringar, som sk samproducent i filmprojekten och kräver del av filmprojektets intäkter från första inspelad krona. (För FiV:s fullständiga riktlinjer för samproduktion, se bilaga.)

Innan FiV etablerades spelades ungefär en långfilm in vartannat år i Västra Götalandsregionen, mer specifikt i Göteborg. Per dags dato har över ett hundratal svenska och internationella långfilmer producerats i Fyrstadsområdet som en direkt effekt av FiV:s finansiering. Årligen produceras 15-20 långfilmer i regionen varje år varav drygt 12 svenska projekt. Totalt har ca 35 procent av svensk film samproducerats av FiV under de senaste 5-6 åren. Utöver långfilm har FiV även medvetet satsat stora belopp på kort- och dokumentärfilmsproduktion (15 mnkr 2003) och utveckling av nya talanger och producenter.

År 2003 omsatte långfilmsproduktionen i regionen 376 mnkr.¹⁵ De privata investeringarna uppgick till hela 289 mnkr eller närmare 80 procent. FiV:s totala insats var ca 35 mnkr (motsvarande 30 mnkr av dess offentliga medel).

Enligt FiV:s egen beräkning genererade filmproduktionen i regionen samma år regionala skatteintäkter om ca 30 mnkr. Det betyder att investeringen av regionala skattemedel i

¹⁴ Uppgifter ur "Filmfabriken", 10-årsjubileumsskrift, Film i Väst, 2002, "Film och regional utveckling i Norden", Svenska Filminstitutet och Nordregio, 2005 samt Film i Västs nyhetsbrev/www.filmivast.se.

¹⁵ Jfr rapporten "Film, tv och moderna medier i Västra Götaland", Film i Väst, 2004.

filmproduktion kan betraktas som ett nollsummespel i Västra Götalandsregionen – detta trots att FiV beräknar att endast 40 procent av de totala personalomkostnaderna i filmproduktionerna omsätts i regionen till följd av att personal fortfarande måste hämtas från andra regioner, inte minst Stockholm.

Enligt Film i Västs egen kartläggning finns idag ett 150-tal film- och videoproduktionsbolag i regionen, varav ett hundratal uppges ha startats till följd av den expanderande filmverksamheten i regionen. Drygt 200 frilansande filmarbetare beräknas verka i regionen inom produktionen av långfilm.

Som ett led i satsningen att utveckla infrastrukturen för en ökad andel filmproduktion driver FiV 4 egna studior och har även medverkat till att initiera byggen av andra produktionsfaciliteter samt ett antal utbildningar – bl a en treårig filmproducentutbildning och en utbildning i 3D-animation vid Högskolan i Trollhättan/Uddevalla – för att försörja behovet av kompetens.

Det audiovisuella klustret i Västra Götaland enligt s k Triple Helix-modell ser ut som följer utifrån FiV:s egen kartläggning:¹⁶

Utbildning	Företagande	Politik
Högskolan Trollhättan/Uddevalla	153 företag	Västra Götalandsregionen
Göteborgs universitet		Fyrstadskommunerna
Högskolan för fotografi och film		Göteborgs stad
Utbildning		
Högskolan Trollhättan/Uddevalla		

FiV fick under 2005 i uppdrag av regionförbundet att utveckla en strategi för att fördubbla sin verksamhet till 2015 och verkar nu för en ökad andel internationell filmproduktion samt utveckling av andra audiovisuella näringar såsom tv-produktion, animation samt verksamheten inom nya medier såsom spel och e-learning. En stor rapport författad av det renommerade brittiska utredningsinstitutet Olsberg|SPI har nyligen presenterats med förslag till strategier och investeringar. Som en första utökad satsning har Film i Väst nyligen lanserat en tv-fond riktad mot fristående svenska och internationella produktionsbolag för att öka produktionen av tv-drama i regionen. Fonden beräknas investera 15 mnkr per år.

3.6.2. *Filmpool Nord*

Filmpool Nord (FPN) startades 1992 som ett projekt inom Länsstyrelsen i Norrbotten och fokus har från början varit att skapa en bas för filmproduktion i länet.¹⁷ Inspirationen kom i hög grad, liksom för Film i Väst, från den regionala utvecklingen på filmområdet i Tyskland.

¹⁶ Uppgift ur rapporten "Utveckling av den audiovisuella industrin", (Film i Väst/Filmpool Nord, 2003).

¹⁷ Uppgifter ur "Utveckling av den audiovisuella industrin", rapporten "Filmindustrin i Norrbotten", av Staffan Johansson, Centrum för utbildning och forskning inom samhällsvetenskap, Luleå tekniska universitet, 2004, samt www.fpn.se.

1996 permanentades FPN och ombildades till ett aktiebolag ägt av Norrbottens läns landsting med säte i Luleå. Sedan 1998 ingår även samtliga 14 kommuner i länet som delägare i bolaget. Landstinget är huvudägare med 18,2 procent tätt följt av Luleå med 13,7 procent. Gällivare och Kiruna kommuner står för vardera 9,1 procent och resterande kommuner äger 4,55 procent vardera. Kommunernas bidrar gemensamt med 2,5 mnkr årligen och beloppet fördelas som 0,31 promille av kommunernas skatter och bidrag. Omräkning sker vart tredje år.

I styrelsen för FPN sitter representanter från landstinget, kommunerna, Luleå tekniska universitet och filmbranschen.

FPN mottog perioden 1997-2005 44 mnkr ur EU:s strukturfonder men även i Norrbotten har större delen av EU-medlen fasats ut av ökade regionala anslag och ett riktat stöd från Utbildnings- och kulturdepartementet 2006. Tack vare investeringar i framgångsrika filmer som "Såsom i himmelen" har även de egna intäkterna under perioder var exceptionellt goda.

Perioden 1992-2003 samproducerade FPN 26 långfilmer och tv-dramer samt 150 kort- och dokumentärfilmer. Totalt har ca 340 mnkr omsatts i regionen via filmprojekten under samma period. FPN:s villkor för samproduktion är formulerade på liknande sätt som Film i Västs. FPN omsätter idag 33 mnkr och samproducerar 4 långfilmer eller motsvarande tv-serieproduktion och en hög andel kort- och dokumentärfilm. Målet är att fördubbla verksamheten framme vid utgången av 2007.

Enligt FPN:s kartläggning finns 56 filmföretag i länet, varav minst hälften har etablerats som en effekt av FPN:s insatser. Tillsammans omsätter dessa ca 30 mnkr per år. 90 filmarbetare sägs även finnas i länet.

Det audiovisuella klustret i Norrbotten enligt s k Triple Helix-modell ser ut som följer utifrån Film pool Nord's egen kartläggning:

Forskning / utbildning	Företagande	Politik
Luleå tekniska universitet Teaterhögskolan Akademisk Mediecenter Musikhögskolan i Piteå Kalix Folkhögskola	62 företag	13 kommuner (delägare i Film pool Nord AB) N-bottens läns landsting Länsstyrelsen

FPN är även huvudman för Swedish Lapland Film Commission som drivs som ett projekt inom bolaget på heltid. FPN äger även en egen filmstudio vars kostnader kan investeras i filmprojekt.

3.6.3. Film i Skåne

Film i Skåne startades 1995 som en ideell förening och drivs sedan 2001 som ett föreningsägt aktiebolag. Den kontinuerliga regionala finansieringen kommer från Region Skånes utvecklingsnämnd (ca 7 mnkr 2005) och kulturnämnd (ca 2 mnkr 2005).¹⁸ Den totala

¹⁸ Uppgifter ur "Film och regional utveckling".

omsättningen 2005 uppgick till ca 15 mnkr. Film i Skåne har som mål att på ett par års sikt bygga upp en filmfond i storleken 20-22 mnkr.

Inom snar framtid förväntas Regionförbundet överta ägandet av det snabbt växande bolaget för att skapa mer stabila förhållanden. F n pågår även ett intensivt arbete för att knyta fler kommuner till Film i Skåne och Helsingborgs stad uppges vara redo att gå in som ny delägare i bolaget.

I avsaknad av tillgång till EU-medel hade Film i Skåne till en början problem att delta i långfilmsproduktion men har genom åren varit en motor i utvecklingen av det vitala dokumentärfilmsklimatet i regionen.

Lyftet för långfilmsproduktionen i Skåne kom 2004 med förverkligandet av Wallanderprojektet – Nordens hittills största filmproduktion omfattande 13 långfilmer och en total omsättning på 190 mnkr. Regionförbundet och de sydöstra kommunerna i regionen bidrar på projektbasis med 13 mnkr (inklusive Film i Skånes ordinarie samproduktionsmedel). Till projektet har Film i Skåne även lyckats knyta regionens sparbanksstiftelse och Skurups sparbank. Större delen av pengarna kommer från utländska, framförallt tyska finansiärer

Wallanderprojektet är villkorat att spendera minst 53 mnkr på produkter och tjänster i regionen. Enligt en oberoende studie förväntas därutöver turismen öka med 4-10 procent som en direkt effekt av den internationella exponeringen av filmerna.¹⁹

Film i Skåne har idag flyttat sitt kontor till Ystad där man är delägare i nybyggda Ystad Studio som även erhåller finansiering från kommunen.

Film i Skåne uppger att ca 170 produktionsbolag och 500 aktiva filmarbetare (varav endast en ej kvantifierad andel kan antas syssla med långfilmsproduktion) i Skåne-regionen.²⁰

Film i Skåne medverkar även i Öresund Film Commission (OFC) för att marknadsföra storregionen som produktionsplats för rörliga bilder. OFC är ett s k Interreg-projekt och finansieras av Region Skåne, Position Skåne (Skånes marknadsföringsbolag) på den svenska sidan samt Copenhagen Capacity på den danska. Visionen med OFC är även etableringen av en gemensam filmfond i Öresundsregionen. Under hösten väntas beslut om eventuell etablering av en filmfond i Köpenhamn primärt riktad mot internationella projekt. Målet för denna är att allokera 40 miljoner DKK på några års sikt.

Regionaliseringen av svensk film är en veritabel framgångssaga. Nya kreatörer, berättelser, miljöer och – inte minst – pengar har pumpats in och vitaliserat svensk film. Men i avsaknaden av ett starkare nationellt filmstöd och möjligheter till regional finansiering i filmbranschens centrum – Stockholmsregionen – har en olycklig ”konstruktion” och obalans blivit tydlig en bit in på 2000-talet. Detta har konstaterats av såväl filmbranschens parter, Filminstitutet och även de regionala produktionscentren.

I regeringens filmproposition ”Fokus på film - en ny svensk filmpolitik” (2005/06:03) och det filmavtal som lagts fast för perioden 2006-2010 utpekas därför Stockholm-Mälardalen som ett presumtivist fjärde regionalt produktionscentrum för film. Den 29 januari 2006 beviljade

¹⁹ Uppgifter hämtade ur rapporten ”Kan man sälja Skåne med 'Wallanderfilmer'?", Cloudberry communication på uppdrag av Region Skåne, Position Skåne och Öresund Film Commission, 2006.

²⁰ Uppgift från www.filmiskane.se.

Filminstitutets styrelse formellt stöd till Film Stockholm/Stockholms läns landstings kultur- och utbildningsnämnd för etableringen av produktionscentret. Stödet är avsett att fortsätta löpa under filmavtalsperioden med minst samma belopp årligen.

3.7. Stockholm-Mälardalenregionen

Stockholm är av tradition den svenska filmens vagna och huvudsakliga arena. Huvudstadsregionen med dess utbyggda infrastruktur för film och närhet till andra kreativa kluster är fortfarande Sveriges – och sannolikt även Skandinaviens – bäst lämpade plats för filmproduktion. Men regionens storlek, bristfälliga samordning på området och avsaknad av stimulerande incitament gör den samtidigt kraftigt konkurrensutsatt från andra, hittills mer framsynta regioner.

För att göra en strategisk planering av en aktivitet brukar en kartläggning genomföras av positiva och negativa aspekter, både internt och externt. Nedan följer en enkel SWOT-analys (SWOT=Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) för filmproduktionen i Stockholm-Mälardalenregionen.

3.7.1. "Strengths" – styrkor

Stockholmsregionen är trots regionaliseringen av filmen fortfarande Sveriges – och sannolikt även Skandinaviens – mest utvecklade produktionscentrum för film sett till omfattning av kompetens och infrastruktur. Regionen besitter unika resurser såsom landets enda filmlaboratoriumfilm, spjutspettjänster inom t ex digital postproduktion, majoriteten av landets professionella skådespelare för film, samtliga nyckelaktörer inom distributionsledet och Dramatiska Institutet, landets enda statliga högskola för högre filmutbildning.

I Stockholm-Mälardalenregionen verkar 60 procent av landets film-, video- och tv-produktionsbolag och nästan alla av de etablerade medlemsföretagen i Föreningen Sveriges Filmproducenter, Sveriges Reklamfilmsproducenter samt Sveriges TV-Producenter (oberoende tv-producenter) har sitt säte i Stockholms län.²¹ Reklamfilmsproduktionen för nationell distribution är i princip helt koncentrerad till huvudstaden. Av landets drygt 1800 övriga produktionsbolag görs uppskattningen att drygt 40 procent är verksamma i Stockholm-Mälardalenregionen. På teknik- och tjänstesidan är förhållandet liknande och Stockholm förfogar t ex ensamt över landets enda filmlaboratorium, flera tjänster inom efterbearbetning av ljud och bild för film samt professionell casting av skådespelare.

Enligt Nordregios studie av de kreativa näringarna i Stockholmsregionen sysselsätts drygt 2750 personer inom film- och videoområdet, varav hälften – alltså 1375 personer – inom det producerande ledet.²²

²¹ Uppgifter ur rapporten "Varför görs det så lite film i Stockholm-Mälardalen", Film Stockholm med stöd av Stockholms läns länsstyrelse och Mälardalsrådet, 2004.

²² Uppgift ur rapporten "Kreativa näringar i Stockholmsregionen", red Margaretha Dahlström, Region- och trafikplanekontoret, Stockholms läns landsting, 2004. (Det bör än en gång påpekas att siffran säkerligen är mycket försiktig då den baseras på SCB:s uppgifter som visat sig vara "blinda" för det växelbruk i andra branscher som ofta är filmarbetarnas villkor).

Den pågående konvergensen mellan olika medieformer i och med digitaliseringen av produktionen och distributionen av bild och ljud öppnar både nya marknader och nya samverkansmöjligheter för den traditionella filmbranschen. I detta avseende ger närheten till IKT-klustret i Stockholmsregionen en stor fördel för tillväxt på området.

I ett internationellt perspektiv har Sverige som filmland gott rykte för en rik filmhistoria med en stark konstnärlig och hantverksmässig tradition samt effektiva och obyråkratiska arbetsflöden. Sverige har en internationellt sett mycket konkurrenskraftig prisbild både gällande faciliteter och arbetskraft. Regionen äger både bredd och spets avseende inspelningsplatser; från skärgård till mondän storstad, småstäder och landsbygd/bergslag. Tillgång internationell flygplats och hamnar samt goda transportmöjligheter inom regionen bör även vägas in liksom politisk stabilitet, god sjukvård, bank- och försäkringsväsende.

3.7.2. "Weaknesses" – svagheter

Där utbildningen och företagandet är starkt i Stockholm-Mälardalen är det offentliga/politiska benet mycket svagt betraktat i en triple helix-modell jämförbar med analysen av klusterstrukturen i Västra Götaland och Norrbotten.²³

Stockholms län

Utbildning	Företagande	Politik
Stockholms Universitet	168 (listade)	Landstinget
Dramatiska Institutet	500 (övriga)	
Kungliga Konsthögskolan		
Södertörns högskola		
Kulturama filmskola		
Stockholms filmskola		

Övriga Mälardalen

Utbildning	Företagande	Politik
Uppsala Universitet	7 (listade)	Landstingen/reg.förbund Vissa kommuner
Örebro Universitet	90 (övriga)	
Mälardalen Högskola		
Institutionen för lärarutbildning (hgsk)		

Stockholm och övriga län i Mälardalen har det gemensamt att satsningen på de regionala resurscentren för film generellt är svagare än bland övriga län i Sverige. Den genomsnittliga insatsen i de regionala resurscentren uppgår till ca 10 kr per capita år i Sverige. Bland de regionala produktionscentren handlar det dock om avsevärt större belopp med Västra Götalands 25 kr per capita i toppen. Inom Mälardalen är det bara Västmanlands län som

²³"Varför görs det så lite film i Stockholm-Mälardalen?". * Dessa företag finns listade i Filmarbetarkatalogen och deltar i produktion av film och video för nationell exploatering.

närmar sig snittet om 10 kr, övriga placerar sig långt under och i botten återfinns Stockholms län med ca 1,50 kr per capita till den regionala filmverksamheten.

Det är dock inte bara det finansiella åtagandet gentemot filmen inom det offentliga i regionen som är svagt idag. Det saknas även en samordning och marknadsföring av regionens resurser på området för att effektivisera och öka både svensk och internationell produktion i regionen.

Stockholm har den gemensamma svagheter med andra storstäder att processen att söka och erhålla tillstånd för liksom att genomföra filminspelning är krångligare och dyrare än på mindre orter. Det är därför vanligt att just storstadsregioner satsar på s k film commissions för att bättre tillgängliggöra stadens inspelningsplatser och infrastrukturella resurser, till del som ett led i platsmarknadsföringen.

Ytterligare en svaghet som regionen delar med övriga regioner i Skandinavien är ett opålitligt klimat, vilket dock ofta tonas ner av film commissions och –fonder i området till fördel för det beryktade nordiska ljuset och de många ljusa timmarna sommartid alternativ snösäkra miljöer vintertid.

3.7.3. "Opportunities" – möjligheter

I och med utpekandet av Stockholm-Mälarenregionen som ett potentiellt fjärde regionalt filmproduktionscentrum och erbjudandet om ett långsiktigt statligt stöd för att utveckla och medfinansiera verksamheten, står regionen inför en historisk möjlighet att utveckla en snabbt växande del av kultursektorn som också kan ge betydande effekter företagandet och för regionens synlighet och besöksnäring.

Det underskott av filmproduktion i förhållande till dimensionen på regionens infrastruktur på området har redan haft viss negativ inverkan i det att filmstudior har fått lägga ner sin verksamhet – senast Europa studios i området Mariehäll i Bromma – men än finns goda möjligheter att stoppa den negativa spiralen.

Svensk film är, liksom övriga kreativa näringar, en bransch i tillväxt och det är en vedertagen prognos att produktionen av upplevelsebaserat innehåll – inte minst inom rörlig bild – kommer att fortsätta öka i framtiden. I Stockholmsregionen sysselsätts redan närmare 5 procent av den dagligarbetande delen av befolkningen inom de kreativa näringarna och det är sannolikt att denna arbetsmarknad kommer att fortsätta växa inom kommunikationssamhället om möjligheten tillvaratas.²⁴

3.7.4. "Threats" – hot

Internationaliseringen och därmed även regionaliseringen på filmområdet är ännu inte fullt utvecklad inom Norden och kan därför antas fortsätta tillta i styrka under ytterligare ett decennium framöver. Framväxten av fler och starkare regionala aktörer kommer sannolikt ytterligare att öka konkurrensen om den nordiska filmproduktionen. Men en ökad andel

²⁴ Jfr underlag och resonemang i "Kreativa näringar i Stockholmsregionen", 2004.

kapital har även den effekten att den ökar den regionala filmproduktionens möjligheter att stärka sin finansiering och internationella konkurrenskraft.

Den i denna utredning uppställda målsättningen att utveckla Stockholm-Mälardalen till "the film capital of Scandinavia" har en stark konkurrent i Köpenhamn. I den danska huvudstaden pågår ett intensivt samarbete som liknar Stockholm-Mälardalen-processen. Den danska filmproducentföreningen och Köpenhamns kommun verkar för att utveckla en filmfond omfattande 40 miljoner DKK med det primära syftet att öka andelen internationella filmproduktioner i staden.

Det internationella fokus tar sitt avstamp i en redan befintlig framgångsrik inhemsk produktion centrerad till huvudstaden; den regionala utvecklingen av filmen i Danmark har varit betydligt mindre omfattande än i Sverige. Köpenhamnsfonden kan dock sägas vara en tydlig markering mot Film i Väst som attraherar både danska och utländska filmprojekt som annars sannolikt hade producerats i Köpenhamn. Beslut om den köpenhamnska filmfonden har aviserats till hösten 2006.

Det är dock denna utrednings bedömning att en eventuell filmfond i Köpenhamn med fokus på internationell filmproduktion inte nämnvärt förändrar förutsättningarna för Filmpool Stockholm-Mälardalen att uppnå sitt primära mål öka andelen produktion av svensk film i den egna regionen.

4. Filmpool Stockholm – Mälardalen

Utredningen föreslår att filmproduktionscentret Filmpool Stockholm – Mälardalen, i denna text kallad Filmpoolen, etableras och utvecklas under perioden 2006 - 2010.

Filmpoolen föreslås omfatta två verksamheter:

- Filmfond (toppfinansiering och utveckling av filmprojekt)
- Kommissionärt program för marknadsföring och produktionservice

4.1. Målsättningar

Filmpool Stockholm-Mälardalen skall verka för att stärka kreativiteten inom filmproduktionen och den audiovisuella industrin och långsiktigt söka utveckla Stockholm-Mälardalenregionen till "the film capital of Scandinavia". Därigenom är även målet även att stimulera företagandet och ett ökat synliggörande av Stockholm-Mälardalenregionen via filmen.

4.1.1. *Ökad filmproduktion i regionen – "the film capital of Scandinavia"*

Ovan målsättning skall uppnås genom att Filmpoolen stimulerar ett återupprättande och en förstärkning av produktionen av film och rörliga bilder som skildrar och spelas in i regionen. I detta ingår att verka för att skapa förutsättningar för filmprojekt med ursprunglig avsikt att produceras inom regionen utan att söka konkurrera med övriga regionala produktionscentrum i Sverige.

Filmpoolen skall verka för att stärka och utveckla svensk film genom satsningar på kvalitet och förnyelse.

Målet att öka filmproduktionen i regionen bör indelas i två etapper:

4.1.2. *Etapp 1*

Säkrad andel av svensk filmproduktion i regionen och ökad internationell närvaro uppnått 2010

Filmpoolen skall primärt verka för att stimulera ett återupprättande och säkerställande av en kontinuerlig produktion av svensk film i regionen.

Med svensk film avses här gestaltande film inom både den fiktiva och dokumentära genren (ej beställningsfilm, reportage et c) med svensk huvudproducent och huvudsakligen svenska kreatörer, företrädesvis på det svenska språket, med primär exploatering inom svenska biografier och andra rikstäckande medier.

Målet för Filmpoolen skall vara att säkra en årlig produktion av ca 10 svenska långfilmer eller motsvarande volym av tv-film eller –dramaserier.

Filmpoolen skall även ha som mål att säkra en årlig produktion om ca 25-30 professionella kort- och dokumentärfilmer i regionen.

Målet skall även vara att verka för att den regionala filmproduktionen håller en god kvalitet och konstnärlig höjd sett till både innehåll och form samt stimulerar en breddning av rekryteringen till svensk film enligt nedan formulerad målsättning.

I den mån Filmpoolen uppnår målet för svensk film skall även medfinansiering av särskilt intressanta internationella filmprojekt kunna företas.

Filmpoolen skall även driva en kommissionär verksamhet (marknadsföring och service) med målet att öka närvaron av internationella filmproducenter och -projekt i regionen.

Målet för den kommissionära verksamheten, kontinuerligt ökande och uppfyllt år 2010, skall vara att säkra en årlig inspelning eller annan del av produktionen av minst 25 betydande reklam- eller andra beställningsfilmsverk, 1-2 tv-filmer eller dramaserier samt 1 långfilm – samtliga verk innehållande en betydande andel internationell finansiering och avsedda för spridning i internationella medier.

4.1.3.   Etapp 2.

”The film capital of Scandinavia”

Stockholm-Mälardalenregionen har genom dess väl utbyggda infrastruktur på filmområdet, stolta traditioner, låga konkurrenskraftiga kostnadsbild och geografiska lokus, goda förutsättningar att utvecklas till *”the Film capital of Scandinavia”* – den ledande filmproduktionsplatsen i Skandinavien.

För att uppnå detta mål tillkommer utöver ovan kvantitativa och kvalitativa målsättningar att ytterligare en årlig produktion av 1-2 större, internationellt konkurrenskraftiga svenska filmprojekt för biograf eller tv samt en utökad andel av 3-4 internationella filmprojekt genomförs i regionen. Tillkommer behovet av en kontinuerlig ström av gästande internationella filmproducenter och –projekt för tv och beställningsfilmsmarknaden.

För att ordentligt ringa in förutsättningarna för att förverkliga *”Film capital of Scandinavia”*- målet är det angeläget att göra en särskild förutsättningsstudie (s k feasibility study) för att kartlägga konkurrensen och samverkansmöjligheter med andra aktörer inom norra Europa.
Etapp 2 omfattas därför ej av detta förslag.

Ett antagande är att målet att utvecklas till *”Film capital of Scandinavia”* kräver en filmfond omfattande minst ca 40-50 mnkr samt en kommissionär verksamhet med en fördubblad omsättning av personella och rörliga resurser för marknadsföring och service jämfört med den som tecknas i detta förslag. Antagandet baseras på den målsättning som antagits av den framväxande filmfonden i Köpenhamn, där målet är motsvarande 40 miljoner DKK (se punkten 3.7.4).

4.1.4. Förnyelse av svensk film

Filmpoolen skall, i samverkan med andra aktörer inom branschen och de regionala resurscentren, verka för att utveckla den svenska filmen genom att stimulera en breddad rekrytering till filmproduktionen samt ett breddat val av ämnen, karaktärer och miljöer som skildras i svensk film. Detta skall gälla verksamheten som helhet utan att vara ett krav för varje enskilt projekt.

Filmpoolen skall, i enlighet med riktlinjer från Svenska Filminstitutet, sträva efter att uppnå det nationella jämställdhetsmålet (60/40) avseende fördelningen av dess resurser mellan män och kvinnor i svensk film som uppställts i innevarande Filmavtal 2006-2010.

- Som del av Sveriges mest mångkulturella område skall Filmpoolen även verka för en ökad kulturell mångfald inom svensk film både inom kreatörsledet och sett till de företeelser som skildras i de filmer som produceras inom regionen.

- Filmpoolen skall även kontinuerligt stimulera utvecklingen av nya talanger inom filmen i regionen i syfte att höja kvaliteten och den internationella konkurrenskraften i framtidens svenska film.

Filmpoolens utvecklingsorienterade insatser skall generellt ha fokus att stimulera återväxten bland nya kreatörer och skall företrädesvis ske i samverkan med andra aktörer på filmområdet inom regionen, såsom utbildningsväsendet, regionala resurscentrum för film och andra filmkulturella verksamheter.

4.1.5. Stärkt "Public Private Partnership"

- Filmpoolens mål skall även vara att stimulera en utökad samverkan mellan offentliga och privata aktörer (s k Public Private Partnership) i regionen i produktionen av film och utvecklingen av den audiovisuella industrin.

- Målet skall först och främst uppnås på projektbasis genom att Filmpoolen ska verka för att attrahera en ökad andel riskkapital i finansieringen av regionala filmprojekt. Målet skall även uppnås på strukturell basis genom poolens ambition att medverka till etableringen av en långsiktig riskkapitalfond för film i regionen.

5. Verksamhet

Filmpoolens verksamhet skall i huvudsak inriktas mot att toppfinansiera och stödja utvecklingen av enskilda filmprojekt där hela eller delar av produktionen av projektet förläggs till regionen.

5.1. Fondverksamhet

Filmfonden bör delas in två underavdelningar:

5.1.1. Långfilmsfond

Denna del av Fonden skall rikta sig mot följande filmprojekt:

- lång spelfilm och animation (minst 72 min längd)
- lång dokumentärfilm (minst 60 min längd)
- tv-film (minst 45 min längd) och dramaserier som produceras under långfilmsliknande förhållanden²⁵

Filmprojekt med biograf som premiärfönster skall prioriteras av Långfilmsfonden men även projekt med tv och video/dvd som enda fönster skall beaktas så länge de uppfyller Filmpoolens övriga villkor och riktlinjer (se nedan).

Ca 70 procent av Filmpoolens totala årliga anslag bör avsättas till Långfilmsfonden.

5.1.2. Kort- och dokumentärfilmsfond

Svensk kort- och dokumentärfilm är internationellt sett mycket uppmärksammad och konkurrenskraftig. Kort- och dokumentärfilmen har ett eget kulturellt värde som utvecklare av filmkonsten och verkar i regel som en "språngbräda" för nya kreatörer mot den tyngre långfilmsproduktionen.

Den kommersiella potentialen inom kort- och dokumentärfilmen är dock normalt betydligt mindre än inom långfilmen. Inte sällan saknas helt kommersiella avsättningsmöjligheter.

Den regionala dimensionen inom kort- och dokumentärfilmen har vuxit sig stark och aktörerna inom kort- och dokumentärfilmen är utbredda över hela Stockholm-Mälardalenregionen

---

²⁵ Med "långfilmsliknande förhållanden" avses bl a att projektet produceras av ett oberoende, ej sändande produktionsbolag och att Fonden förvärvar rättigheter i projektet i enlighet med dess villkor.

på ett helt annat sätt än inom långfilms- och tv-produktionen. Filmpoolen skall därför särskilt prioritera kort- och dokumentärfilmen i regionen och årligen reservera särskilda medel för finansieringen av sådana projekt i en separat "fond".

Med Kort- och dokumentärfilm avses här filmprojekt kortare än 72 min för biograf och 60 min för tv. Filmprojekten ska kunna omfatta spel- och experimentfilm, animerad film och dokumentärfilm.

Denna utredning föreslår att 10 procent av Filmpoolens totala årliga anslag ska avsättas till Kort- och dokumentärfilmsfonden.

5.2. Samproduktion av film

Filmfondens finansierande verksamhet skall organiseras genom s k samproduktion av film.

Med samproduktion avses att Filmpoolen deltar som en av flera finansiärer i det enskilda filmprojektet. Poolens insats i projektet likställs med en investering och poolen inträder som delägare i projektet och förvärvar därigenom del i rättigheterna tillhörande projektet. Detta ger även Filmpoolen rätten till del av filmprojektets intäkter (se punkten Återbetalningskrav). Rättigheterna inom projektet och mellan finansiärerna/samproducenterna regleras i ett särskilt samproduktionsavtal.

Ansvaret för genomförandet av projektet vilar helt och fullt på ett fritt produktionsbolag, benämnt Huvudproducent. Filmpoolen har därmed inga skyldigheter gentemot tredje man.

5.2.1. Riktlinjer för toppfinansiering

Filmpoolen deltar som en av flera finansiärer i de enskilda filmprojekten och skall endast erbjuda och utdela toppfinansiering.

Utredningen föreslår att Filmpoolen normalt skall stå för 5-15 procent av ett filmprojekts totala budget.

Insatser om 5-15 procent motsvarar ca 1-3 mnkr per långfilmsprojekt med normalbudget om 17-18 mnkr. Insatsen är beräknad som att större delen av produktionen av filmprojektet förläggs till regionen, alltså både utveckling, inspelning och efterbearbetning.

Filmpoolens snittinsats i ett normalbudgeterat långfilmsprojekt beräknas därigenom bli ca 1,5 mnkr och 3-4 mnkr för medverkan i ett långfilmsliknande tv-drama i serieformat om 4-6 timmar. Om endast delar av filmprojektet produceras inom regionen sjunker Poolens finansiering procentuellt och reellt.

Minimikravet för Filmpoolens deltagande i projektet föreslås bli att övrig finansiering finns på plats i projektet till minst 70 procent. Poolen skall alltså formellt sett kunna stå för maximalt 30 procent av ett filmprojekts totala budget.

Med denna något generösare övre procentuella gräns kan Filmpoolen bättre försäkra sig om att projekt av särskilt stort regionalt intresse skall kunna genomföras.

5.2.2. Särskilda riktlinjer för kort- och dokumentärfilm

Undantag från ovan procentuella riktlinjer skall kunna göras inom Filmpoolens Kort- och dokumentärfilmsfond med anledning av att kort- och dokumentärfilmsprojekt alltid har en långt mindre kommersiell potential och därmed är i behov av en större andel offentlig finansiering.

I finansieringen av kort- och dokumentärfilm föreslås att Filmpoolen skall kunna stå för maximalt 50 procent av projektets totala budget om större delen av produktionen förläggs till regionen. Filmpoolens finansiering beräknas motsvara ca 50-250 tkr per kort- och dokumentärfilmsprojekt beroende på projektets storlek och effekter i regionen.

5.2.3. Återbetalningskrav

Filmpoolens insatser i det enskilda filmprojektet skall vara villkorade med återbetalningskrav. Det betyder därmed att Filmpoolens finansiering *inte* distribueras som kulturstöd utan snarare som riskkapital.

Denna utredning föreslår att Filmpoolens återbetalningskrav, i enlighet med praxis bland övriga produktionscentra i Sverige, skall formuleras så att det avser rätt till del av Huvudproducentens intäkter från projektet från första kronan till samma procentuella andel som Filmpoolen deltar i finansieringen av projektet (s k pro rata).

Om alltså Filmpoolen står för 10 procent av den totala finansieringen av filmen skall poolen äga rätten till 10 procent av intäkterna från det att Producenten överhuvudtaget erhåller intäkter från exploateringen av projektet.

Filmpoolens återbetalningskrav skall gälla till dess att samproduktionsavtalet upphör, vilket normalt sker efter 20 år. Detta gör att Huvudproducentens återbetalning av Filmpoolens insatser kan pågå under och uppnå eventuell likvid först efter mycket lång tid.

Krav om återbetalning av Filmpoolens insats skall även råda i det fall Producenten på avgörande vis bryter mot det ingångna samproduktionsavtalet. Det gäller t ex i det produktionen uteblir eller om Producenten i sin ansökan till Filmpoolen har inlämnat en felaktig prognos om vilken regional förbrukning och övriga effekter som projektet beräknas skapa i regionen.

5.2.4. Stimulans av riskkapital

För att uppnå Filmpoolens målsättning att öka andelen riskkapital i den regionala filmproduktionen krävs sannolikt att Poolen tillämpar särskilda incitament för att minska

riskerna för de privata investerarna i deltagandet i finansieringen av enskilda regionala filmprojekt.

Ett sådant incitament kan vara att tillämpa ett återbetalningssystem som möjliggör att riskkapital äger visst företräde framför Filmpoolen i avkastningsledet.

Tillämpningen av ett sådant system skall dock inte tillåta att Filmpoolen diskrimineras i förhållande till någon annan offentlig finansiär. Förutsättningarna och formerna för ökad riskkapitalinvestering bör utredas så snart Filmpoolen startat sin verksamhet.

5.3. Villkor för finansiering

För att Filmpoolen överhuvudtaget skall kunna ta beslut om finansieringen av enskilt filmprojektet – långfilm såväl som kort- och dokumentärfilmer – föreslås att projektet skall uppfylla följande grundläggande villkor:

Krav om professionalism.	Producent/produktionsbolag och projekt skall av Filmpoolen bedömas utifrån hur projektet planeras att finansieras, genomföras och exploateras.
Krav på nationell distribution	Producent/produktionsbolag och projekt skall av Filmpoolen bedömas utifrån hur projektet planeras att finansieras, genomföras och exploateras.
Krav på regional förbrukning.	Producenter som erhåller projektfinsiering skall äga skyldighet att förbruka minst 150 procent av den regionala insatsen på tjänster och produkter inom regionen. Kravet skall gälla oavsett storleken på Filmpoolens insats.
Krav om övrig finansiering.	Minst 70 procent av övrig finansiering i ett långfilmsprojekt och 50 procent i ett kort- och dokumentärfilmsprojekt måste vara garanterad innan Filmpoolen kan besluta om sin insats (se ovan).
Krav om återbetalning.	Filmpoolens insatser distribueras ej som kulturstöd, Producenten äger skyldighet att ge Poolen del av intäkterna pro rata från första kronan (se ovan).

5.4. Riktlinjer/prioriteringar för projektfinsiering

Producenter av film skall ansöka om finansiering från Filmpoolen genom att presentera konstnärliga och ekonomiska aspekter av filmprojektet och de kreatörer som har avgörande betydelse för projektets genomförande. Särskilda riktlinjer formuleras som utgör grund för prioriteringar bland projekten med syftet att minimera utrymmet för misstankar om eventuellt godtycke och jäv.

Att finna former för riktlinjer som gör det möjligt för ett filmprojekt att helt utan bedömning (alltså per automatik) ”kvala in” för finansiering är, så vitt denna utredning kan bedöma, inte möjligt. Detta bl a med anledning av att Filmpoolen förväntas erhålla en långt större andel kvalificerade projektansökningar än den har resurser att delta i med och att det i denna utredning föreslås att projekten bör genomgå en konstnärlig och kommersiell bedömning. Därmed skall Filmpoolens investeringar betraktas som selektiva. Inom vissa filmfonder tillämpas automatiska stöd, men liksom Svenska Filminstitutets sk publikrelaterade stöd

delas sådana stöd, så vitt denna utredning har kunna kartlägga, endast ut i efterhand i relation till just publika framgångar eller andra kvantifierbara parametrar.

Ansvar för att prioritera projekt och storlek på insats utifrån tagna riktlinjer bör vila på Filmpoolens VD respektive kort- och dokumentärfilmskonsulent. Detta system tillämpas av de andra produktionscentren i landet. Invändningar finns givetvis mot att enskilda personer får avgörande betydelse för produktionens genomförande. Tidsbegränsade förordnanden kan diskuteras som ett sätt att över tid säkra olika synsätt. Denna utredning föreslår vidare att en nämnd bestående av tre personer med tidsbegränsat tillförordnande skall verka konsulterande i projektutvärdering (se vidare punkten 6.8).

Filmpoolen föreslås i första hand prioritera och stimulera följande kriterier bland enskilda filmprojekt:

5.4.1. *Regional angelägenhetsgrad*

Filmpoolens finansiering skall riktas mot projekt som bedöms äga en hög regional angelägenhetsgrad. Med detta avses projekt som bedöms skapa positiva effekter för regionens kreativitet, företagande och synlighet i samband med både produktionen och exploateringen av projektet.

Projekt som skildrar ämnen, karaktärer och miljöer som kan anses specifika för regionen ("regionala företeelser") skall särskilt prioriteras. Därmed skall inspelning av film i regionen, särskilt i exteriöra miljöer anses särskilt värdefull.

Producenten av projektet skall i sin ansökan till Filmpoolen presentera en prognos för vilka regionala effekter projektet bedöms skapa avseende kreativitet, företagande och synlighet. Så sker genom att redovisa:

- teamlista för projektet som redovisar vilka av projektets kreatörer (manusförfattare, regissör, skådespelare, fotograf, ljudansvarig et c) samt övriga anställda (filmarbetare) som är folkbokförda och verksamma i regionen
- budget tillsammans med en särskild plan för hur stor del av budget samt vilka av budgetposterna som planeras att spenderas på arvoden, produkter och tjänster inom regionen
- inspelningsplan med särskilt redovisning av planerade inspelningsplatser i regionen
- plan för marknadsföring, distribution och försäljning av den färdiga filmen, vilket ger en prognos om projektets synlighet och kommersiella potential

Då produktionen av projektets har avslutats skall producenten redovisa det faktiska effekttutfallet i jämförelse till den på förhand inlämnade prognosen. Detta faktiska utfall skall utgöra "Stockholm-Mälardalen-effekten".

5.4.2. *Konstnärlig och/eller kommersiell potential*

Utöver den regionala angelägenhetsgraden skall filmprojektet anses äga en konstnärlig och/eller kommersiell potential enskilt eller i förening.²⁶

Med ”konstnärlig potential” avses att:

- projektets upphovsmän och regissör har dokumenterade konstnärliga meriter
- projektet bedöms äga en god konstnärlig höjd sett till innehåll och form och/eller har potential att förnya filmens uttryck

Med ”kommersiell potential” avses att:

- Projektets upphovsmän och regissör har haft tidigare publika och/eller försäljningsmässiga framgångar
- Projektet bedöms äga en god publik potential
- Projektet uppbär en hög andel privat finansiering (i regel mer än 50% privat kapital)
- Projektet har en särskilt ambitiös distributions- och marknadsföringsplan

5.4.3. *Främjande av jämställdhet, kulturell mångfald och utveckling av nya talanger*

Inom regionen finns en mångfald av miljöer och livsstilar. Det finns alltså unika möjligheter att spegla såväl storstad och förorter som småstad och glesbygd och få till exempel ett ungdomsperspektiv belysas ur många olika synvinklar.

I enighet med Filmpoolens mål att bredda rekryteringen till svensk filmproduktion skall Poolen prioritera projekt som leder till en utökad jämställdhet, kulturell mångfald och utveckling av nya talanger i kreatörsledet (manusförfattare, regissör, fotograf, ljud och andra s k A-poster).

Filmpoolen skall även prioritera projekt som breddar skildringen av ämnen, karaktärer och miljöer i svensk film med särskilt fokus på en spridning av filmproduktionen inom regionen.

5.4.4. *Prioritering av regionalt verksamma produktionsbolag*

---

²⁶ Det är i sammanhanget värt att notera att höga ”konstnärliga” resultat och ”kommersiella” framgångar i filmsammanhang inte sällan kan gå hand i hand. T ex kan en smalare film som går dåligt på svenska biografer nå stor exponering utomlands, via filmfestivaler och utlandsförsäljningar, och därmed erhålla en större publik än en svensk biografsuccé totalt sett.

Filmprojekt som företräds av producenter/produktionsbolag med säte i regionen bör kunna prioriteras.

5.4.5. Riktlinjer för storleken på insatserna

Filmpoolens beslut om storleken på insatserna i ett enskilt filmprojekt bör i huvudsak avgöras av en bedömning av projektets positiva effekter enligt ovan föreslagna riktlinjer.

Bedömningen av projektets effekter för kreativiteten i regionen avgörs av i vilken mån de kreativa funktionerna (producent, regissör, manusförfattare, fotograf och övriga s k A-poster) besätts av personer bokförda och verksamma inom regionen.

Effekterna för företagandet bedöms utifrån vilka allmänna sysselsättningseffekter som skapas (inom och utom filmbranschen) och hur stora projektets spenderingar inom regionen beräknas bli.

Synlighetskriteriet avgörs dels genom en bedömning av hur stor del av regionens företeelser, karaktärer och miljöer som skildras och exponeras inom filmen, dels genom en bedömning av filmens potential att visas och spridas nationellt och internationellt.

Kommersiella respektive kulturella kvaliteter skall bedömas på egna premisser.

5.5. Utvecklingsverksamhet

Svensk film har sedan filmkonstens födelse varit framgångsrik. De senaste åren har kort- och dokumentärfilmen fått ett stort antal pris och utmärkelser internationellt medan långfilmen inte nått samma framgångar. För att få fram de nya talangerna och projekten och utveckla innehåll, form och kvalitet behövs olika åtgärder. I det arbetet bör också kopplingen mellan entreprenörskap, arbetsmarknad och nya näringar uppmärksammas.

5.5.1. Utveckling av enskilda filmprojekt

Utöver samproduktion av film bör Filmpoolen även äga viss möjlighet att finansiera utvecklingen av enskilda filmprojekt som bedöms ha ett särskilt regionalt värde. Medlen för sådana insatser skall kunna hämtas ur både långfilms- och kort- och dokumentärfilmsfonden beroende på aktivitet.

Utvecklingen av ett filmprojekt (framförallt manusutveckling inom spelfilm och research inom dokumentärfilm) är ett mycket känsligt skede inte bara i den konstnärliga utan även i den finansierande processen. Manus och/eller researchmaterial är normalt det underlag med vilket en filmproducent knyter finansierare till sitt filmprojekt. Även ett mycket lovvärt filmprojekt kan ha lätt att fastna i det känsliga utvecklingsstadiet med anledning av det saknas finansiering för att arbeta fram ett bättre och tydligare underlag.

Finansiering av utvecklingen av enskilda filmprojekt bör distribueras som "mjuka lån". Vid den tidpunkt projektet är färdigutvecklat och -finansierat skall Filmpoolens utvecklingsinsats

ovillkorligen omförhandlas till en samproduktionsinsats för vilka det råder normala återbetalningsvillkor oavsett om Poolen tillskjuter ytterligare finansiering eller ej.

Med anledning av svårigheten att fullfinansiera ett filmprojekt bör ej producenten straffas i det fall denne inte lyckas leda det utvecklade projektet in i produktion. Misslyckandet skall dock hållas för ej meriterande för ytterligare utvecklingsinsatser.

Filmpoolens utvecklingsinsatser gentemot enskilda filmprojekt bör i normala sträcka sig upp till 100 tkr och aldrig överskrida 250 tkr.

5.5.2. Utveckling av det audiovisuella klustret

Filmpoolen skall, så snart verksamheten etablerats, kontinuerligt samverka med andra aktörer inom det audiovisuella klustret i regionen och bör även äga viss möjlighet att stimulera en strukturell utveckling av klustret.

Till sådana aktörer inom klustret hör bland andra högre utbildningar inom de audiovisuella disciplinerna, regionala resurscentrum för film och filmkulturella organisationer och verksamheter såsom till exempel filmfestivaler och kvalitetsfilmsdistributörer samt branschorganisationer och näringslivsorganisationer.

- Fokus för Filmpoolens insatser bör dels vara att utveckla kompetensen, entreprenörskapet och därmed återväxten inom det audiovisuella klustret och de lokala film- och medieverksamheterna i regionen. Det kan t ex handla om att i samverkan med regionens utbildningssäten identifiera behovet av nya spetskompetenser och verka för att initiera sådana utbildningar eller att skapa kopplingar till de övriga IKT-näringar som är starka i regionen i syftet att utveckla arbetsmarknaden för kreatörer inom den traditionella filmindustrin.²⁷

Fokus bör även vara att stärka filmkulturen i regionen samt öka kunskapen om, spridningen av och synligheten för den regionala filmproduktionen i syfte att stärka den regionala identiteten inom det audiovisuella klustret.

Medel för ovan beskrivna utvecklingsinsatser bör avsättas ur Filmpoolens samlade filmfondsmedel och omfatta ca 5 procent.

---

²⁷ F n iscensätter Film Stockholm en förutsättningsstudie i samarbete med utredningsföretaget QNB Analys & Kommunikation för att kartlägga beröringspunkter och utbyten mellan den traditionella filmbranschen och den övriga audiovisuella sektorn samt IKT-området. Syftet är att ringa in förutsättningarna för ett breddat entreprenörskap och ökad tillväxt inom filmbranschen genom att peka ut möjligheter till gränsöverskrida samarbeten. Studien förväntas genomföras hösten 2006 i ytterligare samverkan med Länsstyrelsen i Stockholms län.

5.6. *Filmkommissionär verksamhet*

Filmpoolen skall etablera och utveckla en filmkommissionär verksamhet från start som ett projekt på heltid inom Poolen. Med filmkommissionär verksamhet avses aktiviteter för att nationellt och internationellt marknadsföra regionen som produktionsplats för audiovisuella produktioner samt ge service åt filmproducenter och projekt för att effektivisera produktionsprocessen.

Verksamheten skall även stimulera ökad omsättning och sysselsättning i regionen samt stimulera kreativitet och nätverksbyggande.

Förslaget till etablering av filmkommissionär verksamhet från en särskild arbetsgrupp återfinns i sin helhet som bilaga till denna utredning.

5.6.1. *Kartläggning, dokumentation och samordning*

För att stimulera en ökad filmproduktion i regionen är det av hög vikt att lyfta fram den infrastruktur för filmproduktion bestående av produktions- och teknikbolag, filmarbetare et c som sannolikt är den mest omfattande i Skandinavien. I detta sammanhang bör även Stockholms spetskompetenser inom t ex digital postproduktion särskilt lyftas fram.

Filmkommissionen skall kartlägga och sammanställa den regionala filmbranschens aktörer i ett register/en databas som senare skall marknadsföras utåt. (En stor del av dessa data finns redan sammanställda av Filminstitutet och Sweden Film Commission.)

Typiska, unika eller exotiska inspelningsplatser (s k locations) utgör en mycket viktig del av en regions konkurrensmedel på filmområdet. Stockholm-Mälarenregionen kan erbjuda både en bredd och spets gällande locations – från hav och skärgård till mondän storstad och mellansvenska småstäder och landskap.

Filmkommissionen skall i samverkan med befintliga produktionsservicebolag, regionala resurscentrum för film, regionala och lokala myndigheter kartlägga och dokumentera regionens konkurrenskraftiga locations i syfte att marknadsföra dem nationellt och internationellt.

I det kartläggande arbetet bör även ingå att dokumentera regionens unika filmarv och samtida landmärken på filmområdet; kreatörer och filmer som internationellt kan kopplas till och användas i marknadsföringen av regionen. På filmkommissionärt språk brukar denna typ av dokumentation benämnas "testimonials".

Två exempel på platsmarknadsföring via filmpersonligheter inom regionen är Greta Garbo-utställningen arrangerad av Stiftelsen Filmstadens kultur i Råsunda, Solna kommun. Ett annat är Bergmanveckan på Fårö som 2006 arrangerades av bl a resursPoolen Film på Gotland och Fårö turism för tredje gången. Detta år gästades festivalen av den internationellt erkände regissören Ang Lee (Brokeback Mountain).

Bägge evenemang vore naturliga samarbetspartners till Filmkommissionen och har även potential att utvecklas till "lokala noder" inom Filmpoolen (för vidare resonemang se punkten Organisation).

5.6.2. *Tillståndshantering*

Snabb och billig tillgång till tillstånd för att nyttja allmänna platser för filminspelning, parkering, el eller polis- och brandkårsassistens har blivit ett viktigt konkurrensmedel inom den allt mer internationaliserade filmproduktionen, som särskilt på reklamfilmsidan präglas av snabba beslut.

Sverige har med sin allemansrätt en god konkurrensfördel jämfört med länder där det kan krävas tillstånd för att spela in film på allmänna platser även om inspelningen inte inverkar på platsen. Likafullt är behovet stort av att utveckla en betydligt mer filmproduktionsvänlig tillståndspolitik i Storstockholm. Ett genomsnittlig filmprojekt behöver bearbeta fem instanser för att erhålla tillstånd för inspelning på allmän plats i Stockholms innerstad och handläggningstiderna visar – från en vecka upp till en hel månad – står sig dåligt i konkurrensen vid en internationell jämförelse, där i regel 3-4 dagar är legio (t ex i Köpenhamn).

Kommissionen föreslås att under 2007, i samverkan med berörda lokala myndigheter och polis, arbeta fram en aktionsplan för en mer filmvänlig tillståndspolitik i Storstockholmsområdet. Modellen kan senare anpassas och tillämpas i övriga delar av regionen vid behov.

5.6.3. *Nätverk med aktörer i filmbranschen och övrigt näringsliv*

Filmkommissionen skall verka för att skapa ökad sysselsättning och omsättning bland de fria filmföretagen och frilansande filmarbetare inom regionen. I nätverksarbetet ingår bland annat att:

- Utbilda produktionsbolag och frilansande filmarbetare i produktionservice samt att representera Kommissionen och dess tjänster gentemot gästande filmproducenter
- Sluta avtal med diverse företag inom den audiovisuella sektorn och besöksnäringen som önskar marknadsföra sina produkter och tjänster (t ex hyrbilar, hotell, flyg, restauranger, bud et c) visavi de projekt som Kommissionen administrerar. Villkoret för att Kommissionen marknadsför dessa aktörer bör vara att dessa erbjuder subventioner på sitt utbud.
- Samverka med regionens utbildningar på det audiovisuella området och verka för att bl a aktuella filmproduktioner kan nyttjas i undervisning och att elever kan delta som praktikanter i produktionerna.

5.6.4. *Marknadsföring*

Filmkommissionären skall under 2007 arbeta fram en plan för en webbplats för Filmpoolen med en kommissionär avdelning där filmproducenter snabbt kan skapa sig en bild om förutsättningarna för filmproduktion i regionen och det utbud och den service denna kan ta del av.

På sikt bör webbplatsen innehålla databaser över regionens inspelningsplatser, teknik- och produktionsbolag, filmarbetare, hotell- och transportföretag et c. Webbplatsen bör även innehålla information om de filmproduktioner som ägt rum och planeras inom regionen. Webbplatsen bör även innehålla nyheter om Kommissionens verksamhet och pågående filmproduktioner i regionen.

Genom webbplatsen ska filmproducenten kunna skapa sig en snabb bild av regionens förutsättningar för filmproduktion och de erbjudanden filmkommissionen har att komma med.

Kommissionen i Stockholm-Mälardalen kommer sannolikt ha behov av att initiera mer riktade marknadsföringskampanjer och delta i festivaler, mässor och själv inbjuda grupper med filmproducenter till regionen. Sådana aktioner skall ske utifrån den omvärldsanalys som denna utredning föreslår bör ligga till grund för mer offensiva marknadsföringsåtgärder (se nedan).

5.6.5. Omvärldsanalys och aktionsplan

Parallellt med att Kommissionen genomför interna och externa aktiviteter under sitt första år i verksamhet bör även internationell omvärldsanalys företas. Denna omvärldsanalys skall kartlägga den internationella konkurrensen på filmområdet med fokus på den norra europeiska regionen.

Analysen skall även ringa in Stockholm-Mälardalens USP (unique selling points) på filmområdet och ge förslag till en aktionsplan för hur regionen bäst ska marknadsföras som filmproduktionsplats gentemot internationella aktörer. I detta ingår att ge förslag till vilka marknader och vilken typ av audiovisuella produktioner som Kommissionen särskilt bör bearbeta.

Arbetet med analys och aktionsplan kan inledas redan under hösten 2006 och ligga till grund för genomförande 2007 – 2010 för att därefter utvärderas.

5.6.6. Samverkan med Sweden Film Commission

På det nationella planet verkar Sweden Film Commission (SFC) – en moderorganisation till de regionala filmkommissioner som etablerats i landet.

Diskussioner om samverkan mellan SFC och nuvarande Stockholm Film Commission har förekommit i syfte att rationalisera och kostnadseffektivisera organisationerna. Sannolikt finns stora synergieffekter, inte minst administrativa, att utvinna i en samverkan mellan organisationerna då båda förväntas lokalisera kontor och personal till Storstockholmsområdet.

Det är denna utrednings förslag att denna möjlighet bör utredas vidare i samband med att en aktionsplan arbetas fram.

6. Organisation

Det är denna utrednings mening att den samlade verksamheten i Filmpoolen – fondverksamheten och kommissionärsverksamheten – bör etableras och förvaltas inom en och samma organisation, under samma huvudmän och inom samma associationsform.

Filmpoolen föreslås vidare att organiseras separat från de befintliga resurscentren för film som redan finns etablerade i regionen. På så vis tydliggörs att Filmpoolen är organiserat för att bedriva en supraregional verksamhet utan särskild koppling till något enskilt län.

Det är dock av hög vikt att skapa och stimulera samverkan mellan Filmpoolen och resurscentren, så att regionens insatser på det samlade filmområdet drar åt samma håll samt för att utvinna synergieffekter. Så sker genom att Filmpoolen ges i uppdrag att samverka med resurscentren för att utveckla det audiovisuella klustret och filmkulturen i regionen.

6.1. Firmanamn

Filmpoolens firmanamn föreslås preliminärt bli "Filmpool Stockholm-Mälardalen", ett namn som torde fungera även internationellt. I all presentation av Filmpoolen bör tydligt framgå att den innehåller en filmfond och en kommissionär verksamhet (film commission).

Så länge Fonden är primärt riktad mot svenska filmproducenter och –projekt är det sannolikt fortsatt nödvändigt att marknadsföra den kommissionära verksamheten inom Filmpoolen under det egna namnet "Stockholm Film Commission" visavi internationella aktörer.

6.2. Huvudmannaskap

Filmpoolen bör organiseras som ett "public private partnership" och etableras och långsiktigt förvaltas av de offentliga parter – Stockholms läns landsting, Stockholms stad, Botkyrka kommun, Solna kommun samt Regionförbundet i Örebro län – samt den regionala filmbranschens medlemsförening (fn Stockholm Film Commission) som för närvarande deltar som utredare och utvecklare av Filmpoolen, samt de ytterligare intressenter som formellt ansluter sig till förslaget som lämnas i denna utredning under hösten 2006.

Detta förslag kräver att den regionala filmbranschens medlemsförening överläter den filmkommissionära verksamheten till Filmpoolen och att föreningen ombildas till en fristående organisation, till exempel ett aktiebolag, som samordnar den regionala filmbranschen i förvaltningen av Filmpoolen.

Filmpoolen skall under etableringsåren fram till 2010 verka för att knyta ytterligare ägare och samarbetspartners till organisationen.

6.3. Aktiebolagsform

Det är denna utrednings mening att aktiebolagsformen förefaller vara den mest lämpliga associationsformen för Filmpoolen av följande skäl:

AB skapar tydlighet och transparens i ägarbilden vilket är värdefullt då Filmpoolen söker knyta fler offentliga och privata intressenter/finansiärer till organisationen och verksamheten

samproduktion av film liknar till sin juridiska natur affärsdrivande verksamhet i vilken organisationen träder in som delägare i de projekt den finansierar.

verksamhetens styrelse kan besättas med en bredd av lämpliga kompetenser och verka på en hälsosam "armlängds avstånd" från sina ägare

Filmpoolens bolagsordning skall bli tydliggöra att verksamheten ej har ett vinstdrivande syfte samt reglera att Poolens avkastningar reinvesteras i ny verksamhet (d v s företrädesvis nya filmprojekt):

Som tidigare har påvisats är samtliga övriga tre regionala filmproduktionscentra organiserade i aktiebolagsform.

6.4. Delägare och samarbetspartners

Filmpoolen skall fortlöpande söka knyta till sig fler offentliga och privata intressenter i syfte att förankra sin verksamhet i hela Stockholm-Mälardalenregionen, öka finansieringsbasen och bredda ansvaret för utvecklingen av filmen och den audiovisuella industrin i regionen.

Det är denna utrednings förslag att nya intressenter skall kunna knytas till organisationen och verksamheten som antingen delägare eller samarbetspartners. Detta med anledning av det tidigare påtalade varierade politiska intresset för filmfrågan mellan de olika mellansvenska länen i både styrka och vad gäller i "ingångar" i frågan.

Som samarbetspartner bör det enskilda länet/den enskilda kommunen kunna inbjudas att ta del av Filmpoolens verksamhet utan att formellt inträda som delägare. Samarbetspartnern kan då välja att nyttja de olika verksamhetsprogrammen inom Filmpoolen enskilt eller i förening.

För detta skall samarbetspartnern vara skyldig att erlagga ett slags nyttjandeavgift baserat på länets/kommunens skattekraft (se vidare punkten Finansiering).

Samarbetspartners bör äga skyldighet att teckna avtal om minst tre år och skall inte äga mandatet att delta i beslut som rör Filmpoolens verksamhet eller utveckling. Att ingå som samarbetspart skall ses som ett steg på vägen till framtida delägarskap.

6.5. Riskkapitalfond

Filmpoolen skall, i samverkan med den regionala filmbranschens organ, verka för att attrahera en ökad andel privat kapital till den regionala filmproduktionen.

Så bör primärt ske genom att Filmpoolen aktivt söker bearbeta det regionala riskkapitalet i syfte att öka andelen privat finansiering i de enskilda filmprojekten. Filmpoolen skall därtill även verka för att knyta privat finansiering till den regionala filmproduktionen på strukturell basis.

Så bör primärt ske genom att den regionala filmbranschens medlemsförening, som ovan föreslås ingå som delägare i Filmpoolen, söker utöka sin medlemsbas av regionala filmföretag samt söker knyta till sig externa sponsorer. I Stockholm Film Commissions delutredning gör man uppskattningen att ett 60-tal regionala filmföretag skall ha anslutit sig till denna förening framme vid 2010 och stå för en finansiering av Filmpoolen om ca 500 tkr per år. Det är angeläget att den kartläggning av privata intressenter som inletts under framtagandet av denna utredning fortsätter och konkretiseras.

Filmpoolen bör även ha målsättningen att medverka till att en riskkapitalfond riktad mot filmproduktion organiseras i Stockholm-Mälarenregionen. "Best practice"-inspiration bör kunna inhämtas från andra svenska och internationella riskkapitalfonder.

Målet med Riskkapitalfonden skall vara att komplettera Filmpoolens egen, i huvudsak offentligt finansierade verksamhet och söka samverka med riskkapitalet i filmprojekt som identifieras som särskilt kommersiellt bärkraftiga.

Huruvida Filmpoolen och Riskkapitalfonden skall organiseras tillsammans eller oavhängiga varandra bör utredas vidare.

Diskussionen om förutsättningarna att attrahera ökad andel riskkapital till svensk film har tidigare initierats av Utbildnings- och kulturdepartementet i samverkan med filmbranschens parter under ledning av Svenska Filminstitutet. Frågan landar ofta på nationell nivå då internationella erfarenheter ger vid handen att framgången att stimulera riskkapital inom film ofta är avhängiga olika typer av skatteincitament (jfr resonemanget om den franska SOFICA-fonden i bakgrundskapitlet).

6.6. Styrelse

Filmpoolen styrelse bör besättas så att den speglar den komplexa och sammansatta kompetens som behövs för att leda Poolens verksamhet.

Denna sammansättning kan indelas i fyra områden:

ämnesområdesexpertis (filmfinansiering och –branschkunskap); representation från filmbranschen

kunskap och vision om samspelet mellan de kreativa näringarna, övrigt näringsliv och politik; representation från utbildning och akademi

kunskaper om politiska processer, regionala utvecklingsfrågor, kulturpolitik et c; representation från politiken i regionen

regional spridning och balans i styrelsens representation i förhållande till Filmpoolens geografiska omslutning

6.6.1. *Styrelsens funktion*

Styrelsens funktion bör primärt vara att bevaka att Filmpoolen verkar för de formulerade målsättningarna, att regelverk följs, att de eftersträvade regionala effekterna av filmproduktionen uppfylls et c.

Styrelsen bör dock *ej* delta i beslut om enskilda filmprojekt eller annan operativ verksamhet för att undvika otydlighet i ansvar eller onödig och bromsande byråkrati. Antalet ledamöter i styrelsen bör ställas i relation till antalet intressenter och den geografiska utsträckning Filmpoolen kommer att få.

6.7. *Personal*

Filmpoolens operativa ledning och administration bör organiseras effektivt och resurssnålt. Målet bör vara att i största möjliga mån hålla nere operativ verksamhet och arbeta i nätverk med övriga branschaktörer.

6.7.1. *VD*

Filmpoolen bör ledas av en VD som äger en bred kompetensprofil. Bl a ställer ansvaret för ledningen krav på god kännedom om svensk och internationell filmproduktion samt svensk kultur- och filmpolitik med fokus på den regionala strukturen; VD bör även ha tidigare erfarenheter av att leda större uppdrag och/eller organisationer och äga en dokumenterad entreprenörsanda.

VD skall ansvara för budget, personal och utvecklingsfrågor (inkl den särskilt utpekade klusterutvecklingsfrågan). VD bör även vara operativt ansvarig för Filmpoolens långfilmsfond, då projektfinansieringen utgör hjärtat av verksamheten.

6.7.2. Övriga operativa tjänster

En särskilt konsulent bör ansvara för kort- och dokumentärfilmsfonden. Hanteringen av finansiering av kort- och dokumentärfilm är på flera sätt mer omfattande än för långfilm då antalet projekt och ansökningar kan förväntas bli många gånger större än antalet långfilmsprojekt.

Kort- och dokumentärfilmskonsulenten bör äga särskilt kännedom om den unga filmkulturen och förutsättningarna för utveckling av nya talanger och de villkor som gäller för kort- och dokumentärfilmsfinansiering.

Kort- och dokumentärfilmskonsulenten bör även bistå VD i utvecklingen av det regionala audiovisuella klustret, t ex i frågor som rör återväxten bland nya talanger. I detta arbete ingår att särskilt samverka med de regionala resurscentren för film.

En särskild filmkommissionär bör ansvara för den kommissionära verksamheten. I detta ingår att driva samordningen och dokumentationen av länets infrastrukturella resurser, föra dialog med berörda myndigheter i regionen kring bl a tillståndsgivning, leda marknadsföringen av regionen som produktionsplats för rörliga bilder samt samordna ett nätverk av produktionsassistenter som ger service åt gästande filmproducenter och -produktioner på projektbasis.

Kommissionären arbetar utpräglat i ett nätverk, i vilket bl a ingår myndigheter och företag inom besöksnäringen och filmbranschen. Höga krav ställs på kommissionärens förståelse för och erfarenheter av allt från förvaltningskultur till internationell marknadsföring och filmproduktion.

6.7.3. Administrativa tjänster

Jämte de tre operativa tjänsterna finns visst behov inom Filmpoolen av administrativa resurser.

Det rör ekonomisk administration som inte bara begränsar sig till bokföring och redovisning. I takt med att Filmpoolens samproducerande verksamhet ökar i volym, ökar även behovet en controllerfunktion som bistår VD både i prognoser av projektens effekter och uppföljningen av desamma, inklusive intäktsbevakning.

Den ekonom som på sikt knyts till Filmpoolen bör därmed äga god kunskap om filmfinansiering och filmbranschens anatomi. I finansieringsplanen beräknas att behovet av ekonomi/controllersuppdrag till en heltidstjänst framme vid 2008.

Även behovet av samordning och spridning av information kan antas bli betydande då Filmpoolens verksamhet växer. Då Poolen är att betrakta som en tämligen mycket begränsad enhet rent fysiskt finns ett stort behov av att informera om och marknadsföra verksamheten. I detta arbete intar en omfattande och väl fungerande webbplats en särställning. Det gäller inte minst inom den kommissionära verksamheten som kräver administration av omfattande databaser med dynamiska informationer om regionens infrastruktur på filmområdet.

I finansieringsplanen beräknas att behovet av en informatör med särskilda webbkunskaper uppgår till en heltidstjänst redan från starten 2007 för att bygga upp Filmpoolens verksamhet.

Totalt beräknas Filmpoolen fr o m 2008 behöva besättas med drygt 5 heltidstjänster.

6.8. Beslutsrätt

6.8.1. Filmfonderna

Det är denna utrednings mening att VD ensam bör bära ansvaret för beslut om fördelning av medel ur Filmpoolens filmfond.

Syftet med detta enkla förfarande är att minimera onödig byråkrati och långa beslutsprocesser. Finansieringen av film är en mycket dynamisk företeelse, där ett större antal aktörer ska komma överens om fördelningen av insatser. Villkorade löften om insatser ställs ut i form av sk letters of intent och bitarna i pusslet kan snabbt skifta plats och valör.

För att begränsa risken för jäv och godtycklighet föreslås dock en nämnd bestående av tre kompetenta personer verka som lektörer och konsulter åt VD i samband med projektbeslut. Deltagare i denna nämnd bör sitta på ett till tre år. God könsfördelning skall eftersträvas i sammansättningen av nämnden.

6.8.2. Kommissionär verksamhet

Den filmkommissionära verksamheten har ovan föreslagits att drivas tydligt avskild från filmfonderna, då det kan förekomma "konflikter" mellan fondernas och kommissionens intresse i ett filmprojekt.

Av denna anledning och med anledning av att den kommissionära verksamheten generellt har andra förutsättningarna än filmfondernas, föreslås här att film kommissionären äger rätten att förfoga och besluta över egen budget.

Storleken och riktlinjerna för denna separata budget bör regleras av Filmpoolens bolagsordning och styrelse samt operativt fördelas av VD.

6.9. Lokalisering

6.9.1. Basverksamhet i Storstockholmsområdet

Etableringen av Filmpoolen i Stockholm-Mälardalen har den stora fördelen att det, till skillnad från framväxten av övriga produktionscenter i Sverige, byggs ovanpå ett befintligt branschkluster och en etablerad infrastruktur i Storstockholm – alltså ett redan existerande filmproduktionscentrum i egentlig mening.

Denna viktiga faktor medför att Filmpoolens resurser kan användas effektivt; mycket lite av Poolens insatser behöver användas för att bygga eller stärka den traditionella filmindustribasen i klustret.

Det är därför denna utrednings mening att Filmpoolens basverksamhet, kontor och personal bör lokaliseras inom Storstockholmsområdet. På så vis skapas en "målgruppsnära" organisation – en fördel som övriga produktionscenter, särskilt under etableringsåren, har saknat och haft att brottas med effekterna av.

För närvarande är den redan etablerade filmkommissionära verksamheten inom den regionala filmbranschens medlemsförening (Stockholm Film Commission) lokaliserad till Filmstadenområdet i Råsunda, Solna kommun. Kommunens intresse i Filmpoolen i förhållande till lokaliseringen av den filmkommissionära verksamheten behöver diskuteras vidare.

6.9.2. Utveckling av lokala noder

Filmpoolens utvecklingsverksamhet har beskrivits tidigare i utredningen som samverkan och nätverkande med olika aktörer i regionen. Lokala aktörerna såsom inte minst de regionala resurscentren för film bedriver verksamheter inom mediepedagogik och växthusverksamhet för unga filmare och sörjer på så vis för kunskapsutveckling och stimulans av kreativ återväxt. Det är viktigt att den röda tråden från den lokala barn- och ungdomsverksamheten har en koppling till den storregionala professionella produktionsinriktade verksamheten inom Filmpoolen. Därtill finns andra verksamheter som är lokalt förankrade men av intresse för hela regionen.

Filmpoolen bör aktivt i samverkan med filmbranschen, utbildningsväsendet, regionala resurscentrum för film och andra filmkulturella aktörer verka för att utveckla lokala noder bestående av olika spetskompetenser inom det audiovisuella området inom Stockholm - Mälardalenregionen.

Med "lokal nod" avses här befintlig verksamhet inom Filmpoolens upptagningsområde som bidrar till utvecklingen av filmen och den audiovisuella näringen i regionen. Det kan t ex handla om en profilerad högre utbildning/kurs, en filmfestival, ett utvecklingsprogram som drivs av ett regionalt resurscentrum för film eller liknande verksamhet.

Om den lokala verksamheten erkänns av Filmpoolen som betydelsefull för utvecklingen av den audiovisuella verksamheten inom regionen skall den lokala verksamheten kunna upptas som en nod inom Poolen. Inom ramen för sina klusterutvecklande insatser kan Filmpoolen sedan avsätta resurser för samverkan med och bidra till förstärkningen och utvecklingen av den lokala noden.

Exempel på befintliga verksamheter som kan utvecklas till lokala noder är satsningen på animerad film och manusutveckling som under en längre tid företagits inom Filmpol Mitt i Örebro län, Botkyrka kommuns långsiktiga satsning på ung kultur inom film och media, den internationella kortfilmsfestivalen i Uppsala, teknikforskning vid Mälardalens högskola, Dramatiska Institutets satsning på ett ökat antal masterutbildningar och Film på Gotlands årliga arrangemang av en internationell Bergmanvecka på Fårö.

7. Etablering av Filmpoolen 2007-2010

7.1. Start 2007 av nuvarande parter

Det är denna utrednings förslag att Filmpoolen bör etableras och organiseras inför 2007 av de parter som idag står som initiativtagare till denna utredning – Stockholms läns landsting, Stockholms stad, Botkyrka kommun, Solna kommun, Regionförbundet i Örebro län samt den regionala filmbranschens medlemsförening – samt de landsting/regionförbund, kommuner och företag som före utgången av 2006 ansluter sig till det förslag till organisation som förväntas beredas och antas politiskt under hösten.

Dessa parter skall gemensam inträda som Filmpoolens huvudmän och bolagets delägare. Ägarna skall tillsammans med Poolens styrelse och personal därefter verka för att knyta fler intressenter till verksamheten. Detta utvecklingsarbete kan ske i nära samverkan med bl a Stockholm Business Alliance och Mälardalsrådet.

Som tidigare påvisats i bakgrundskapitlet är intresset på tjänstemanna- och politisk nivå gott för etableringen av ett regionalt filmproduktionscentrum i Stockholm-Mälarenregionen bland övriga län runt Mälaren samt flertalet angränsande län i övriga Mellansverige. Dock uttrycks ofta ett "vänta-och-se"-läge.

Representanter från politiken bland dessa län förefaller önska att först se att "humlan kan flyga"; att det skapas en kvalitativ verksamhet, att det läns- och kommunöverskridande samarbetet fungerar, att fördelningen av det finansiella åtagandet mellan Stockholms län och övriga län känns tillfredsställande, att det skapas effekter i de kommuner och län som deltar i verksamheten et c.

I det förslag till finansieringsplan som presenteras i denna rapport görs antagandet att ytterligare landsting/regionförbund och/eller kommuner ansluter sig till Filmpoolen först fr o m 2008.

Vid utgången av 2010 beräknas 5 landsting/regionförbund och ett 10-tal kommuner att ha anslutit sig till Filmpoolen, antingen som delägare eller som samarbetspartners.

En tillökning av antalet intressenter kan förväntas öka ytterligare något efter 2010.

7.2. Kostnader

Det är denna utrednings slutsats att ett fullt utbyggt Produktionscentrum enligt delmål 1 ("Säkrad andel av svensk film") och enligt föreslagen verksamhet i detta dokument, behöver en årlig finansiering om ca 32 mnkr framme vid år 2010.

För att möjliggöra en etablering 2007 som äger kraft och bredd bör anslag om ca 14 mnkr garanteras. Med detta finns god grund för att förankra och utveckla samtliga tre

verksamhetsben/program inom Filmpoolen från start och verka för att knyta ytterligare intressenter till verksamheten.

Av det fullt utbyggda Filmpoolens totala kostnader föreslås följande riktlinjer för fördelning av dess medel:

Post	Procent
Långfilm	Ca 70%
Kort- och dokumentärfilmsfond	Ca 10%
Kommissionär verksamhet	Ca 5%
Löner, hyror och övr overheads	Ca 15%

7.3. Finansiering

Finansieringen av Filmpoolen skall, liksom organisationen av Poolen, bestå i ett "public private partnership". Majoriteten av finansieringen av Poolen måste dock komma från offentliga källor med anledning av tidigare konstaterat förhållande att privata insatser primärt omsätts i de enskilda filmprojekten.

Det är denna utrednings mening att Filmpoolen bör sträva efter en fördelning av offentliga och privata intäkter enligt nedan förhållandet. Siffrorna i detta kapitel får emellertid ses som en skiss till en principiell modell då de behöver bearbetas och beräknas mer utförligt än vad som funnits utrymme för inom ramen för denna utredning.

Part	Procent
Offentliga stöd	Ca 85%
Privat kapital	Ca 15%

Till offentligt kapital räknas stöd från Filminstitutet och nationella, regionala och lokala myndigheter (länsstyrelser, landsting, regionförbund och kommuner).

Till privata kapitalet räknas finansiering från den regionala filmbranschens parter via avgifter i dess medlemsförening som deltar som ägare i Filmpoolen. Till ytterligare förväntade privata insatser hör sponsring och Poolens egna intäkter från avkastningen från dess samproducerade filmprojekt.

En högre andel privat finansiering är önskvärd och enligt den regionala filmbranschens egen kartläggning i samband med denna utredning också möjlig. Det är därför angeläget att i konstituerandet av Filmpoolen lämna sådana skrivningar att det är attraktivt för privata intressenter delta som finansiärer av Filmpoolens verksamheter eller investera i filmprojekt som även Poolen deltar i.

7.3.1. Stockholms län och Stockholms stad

Stockholms läns landsting förvaltar formellt det regionala uppdraget för etablering av ett fjärde regionalt filmproduktionscentrum från Kulturdepartementet via Svenska Filminstitutet.

Tillsammans med Stockholms stad utgör landstinget huvudsaklig initiativtagare till Filmpoolen och nyckelspelare i finansieringen av detsamma.

Detta är naturligt med anledning av att en avgörande del av regionens audiovisuella infrastruktur är lokaliserad till Stockholms län i allmänhet och Staden i synnerhet. Det är därtill sannolikt att en stor del av Filmpoolen effekter för regionens kreativitet, företagande och synlighet kommer att omsättas i Storstockholmsområdet.

Det är denna utrednings förslag att Landstinget och Staden bör garantera 65-70 procent av den totala finansieringen av Filmpoolen.

Denna utredning föreslår vidare att förhållandet mellan Stockholms län (Landsting och kranskommuner) och Stad i finansieringen av Poolen sin tur bör spegla ett 60/40-förhållande.

7.3.2. Finansieringsnycklar för övriga kommuner och län

Jämte Stockholms läns landsting och Stockholms stad föreslår denna utredning att övriga offentliga intressenters åtagande för finansieringen av Filmpoolen bör baseras på landstingets/regionförbundets eller kommunens skattekraft, d v s befolkningens mängd.

Storleken på den offentliga partens anslag till Poolen bör även ställas i relation till en prognos om omfattningen av den verksamhet och de effekter Poolen förväntas skapa inom parts geografiska område. Prognosen bör årligen ställas i relation till faktiska effekter och kunna justeras därefter.

7.3.3. Per capita-avgifter för delägare

De offentliga intressenterna har tidigare i detta dokument föreslagits att särskiljas i två grupper: delägare respektive samarbetspartners.

Landsting/regionförbund och kommuner, undantaget Stockholms läns landsting och Stockholms stad, som inträder som delägare i Filmpoolen föreslås här, jämte eventuella tillskott till aktiekapitalet, stå för årliga anslag motsvarande ca 4 kr per capita till Poolen. (Denna utredning vill återigen understryka det preliminära i detta förslag till belopp.)

Per capita-beloppen föreslås vidare räknas upp med årligen ca 5 procent fram till 2010.

Delägare skall äga rätten att ta del av Filmpoolens samlade verksamhet och utlåta sig i beslut som rör Poolens utveckling.

7.3.4. Per capita-avgifter för samarbetspartners

För att på ett tydligt sätt organisera ovan föreslagen verksamhet och synliggöra den utåt visavi nya intressenter föreslås här att Filmpoolens verksamhet kan indelas i tre avdelningar eller ”program”:

- Kort- och dokumentärfilmsfond
- Långfilmsfond
- Kommissionärt program för marknadsföring och produktionservice

Liksom redogjorts för i bakgrundskapet till denna utredning har de län som hittills visat intresse för utvecklingen av det fjärde filmproduktionscentret det gemensamt att de utgår från en vision om att utveckla och ”växla upp” den egna nuvarande verksamheten inom resurscentren med Filmpoolen som hävstång.

Vissa län saknar ännu fast förankrade satsningar på kort- och dokumentärfilm och vill ”växla upp” en sådan verksamhet (t ex Uppsala och Sörmlands län). Andra län stimulerar kontinuerligt kort- och dokumentärfilmsproduktionen i regionen och har vid tillfällen deltagit även i långfilmsproduktioner men saknar uppdrag, resurser och strukturer för en mer långsiktig satsning (t ex Dalarna och Värmlands län). På Gotland finns redan en filmfond som omsätter 9 mnkr per år men kommunen saknar ännu en väl utbyggd film commission-verksamhet.

Det vore därmed sannolikt en god strategi att visavi ytterligare tillkommande landsting/regionförbund eller kommuner erbjuda möjligheten att nyttja de olika verksamheterna inom Filmpoolen enskilt eller i valfri förening beroende på vilken del/vilka delar just den parten har intresse av. Part skall då endast betala avgift(er) för den/de verksamhet(er) denne väljer att nyttja.

Landsting/regionförbund eller kommuner som önskar ta del av Poolens verksamheter enskilt eller i förening bör kunna erbjudas att erlägga per capita-baserad avgift till den/de verksamhet(er) parten önskar nyttja.

Exempelvis skulle deltagaravgifterna till de tre olika programmen kunna se ut som följer:

Program	Per capita-avgift (prel)
Långfilmsfonden	2 kr
Kort- och dokumentärfilmsfond	0,5 kr
Film commission	0,5 kr

Det bör här understrykas återigen att ovan föreslagna per capita-avgifter måste anses mycket preliminära och över huvud taget bör betraktas som en riktlinje för den presumtiva samarbetspartnerns avgift(er) till Filmpoolen. Prognosen för samarbetspartnerns ”utdelning” av partnerskapet bör väga lika lugnt.

7.3.5. Stöd från Svenska Filminstitutet

Under 2006 har Svenska Filminstitutet (SFI) anslagit 1 mnkr i stöd till utvecklingen av filmproduktionscentrum i Stockholm-Mälardalenregionen förutsatt att en långsiktig plan för organisation, finansiering och verksamhet kan presenteras.

Om Filmpoolen i Stockholm-Mälardalen etableras och bedriver verksamhet avser SFI att fortsätta tilldela det regionala stödet under filmavtalsperioden t o m 2010.

De tre övriga filmproduktionscentren i Sverige erhåller för närvarande 1 mnkr i stöd från Filminstitutet till sina verksamheter. Det regionala stödet utgör i samtliga fall en mindre del av Centrens totala omslutning; i Film i Västs fall så lite som dryga 2 procent. I det nya filmavtal som gäller fram till 2010 formuleras en viss öppning för att stödet till produktionscentren ska kunna öka något.

Denna utredning väljer att iaktta försiktighet gällande möjligheten till uppräknings av det regionala stödet från SFI. I finansieringsplanen som bilagas denna utredning beräknas dock att stödet kommer att öka till 1,25 mnkr från 2008 och därefter stanna på denna nivå under resterande filmavtalsperiod fram t o m 2010.

Stödet från SFI skulle på denna nivå utgöra dryga 4 procent av Filmpoolens totala omslutning.

7.3.6. *Filmbranschens medverkan/privat kapital*

Den regionala filmbranschens medlemsorgan föreslås i denna utredning inträda som delägare i Filmpoolen.

Redan i dag finansieras nuvarande medlemsföreningen Stockholm Film Commission (STHFC) av avgifter från ett 25-tal branschföretag. Den totala privata finansieringen uppgår till ca 250 tkr per år.

I det förslag till framtida finansiering av den kommissionära verksamheten som har framtagits av STHFC inom denna utredning, uppskattar föreningen att branschföretagens totala finansiering skulle kunna fördubblas.

Finansieringsplanen baseras på en kalkyl där ett 60-tal branschföretag ansluter sig till föreningen enligt följande fördelning:

- 20 större bolag med fler än 10 anställda.
- 20 mindre bolag med färre än 10 anställda.
- 20 småföretag med 1-3 anställda.

STHFC föreslår ett system för uttag av medlemsavgifter från branschföretagen där grundavgiften skulle kunna vara 500 kr per bolag och 300 kr per anställd med ett övre tak på 900 kr för småföretagen och ett övre tak på 20 tkr för de större företagen. Genom att förverkliga detta förslag skulle nuvarande medlemsfinansiering fördubblas till 500 tkr per år.

Utöver branschföretagens finansiering av föreningen finns sannolikt även en potential att attrahera ytterligare privat finansiering från närliggande företag också som erhåller positiva effekter till följd av en ökad filmproduktion i regionen, t ex företag inom regionens besöksnäring samt transportsektor.

Utöver detta finns sannolikt även ett intresse inom det övriga privata näringslivet i regionen av att sponsra och därigenom marknadsföra sig via Filmpoolen.

Den regionala filmbranschens medlemsorgan föreslås därför, som delägare i Filmpoolen, att i dialog med Poolens VD verka för att knyta ett utökat privat kapital till Filmpoolen/branschorganet.

Därtill ska medlemsföreningen även verka aktivt för etableringen av en privat regional riskkapitalfond (se tidigare resonemang).

STHFC har i sitt underlag till denna utredning formulerat ambitionen att, efter det att Filmpoolen har organiserats och är i verksamhet, verka för att knyta till sig lika mycket riskkapital som den offentliga sektorn satsar. Det är angeläget att vidareutveckla och konkretisera den kartläggning av det privata finansieringsintresset i regionen som inlett av STHFC under arbetet med denna utredning.

Med det förslag som här presenteras med totala offentliga anslag om närmare 30 mnkr framme vid 2010 skulle en lika stor andel privat finansiering i en parallell riskkapitalfond kunna innebära att målsättningen att utveckla Stockholm-Mälarenregionen till "the film capital of Scandinavia" realiseras med en kontinuerlig andel internationell produktion i regionen.

Det är dock nödvändigt att återigen påtala att privata medel aldrig i någon större utsträckning kan ersätta offentliga medel inom Filmpoolen såtillvida kulturpolitiska och andra bredare regionalpolitiska aspekter ska kunna tillfredsställas. Rent riskkapital kan endast sättas i filmprojekt som bedöms ha en hög kommersiell potential och det tål att upprepas att endast 10-15 procent av svensk film spelar in sina kostnader idag. Av denna andel ger ett mycket begränsat antal mer betydande vinst.

I den finansieringsplan som bilagas denna utredning görs antagandet att den totala privata andelen av Poolens omsättning uppgår till ca 5 procent.

7.3.7. *Egna intäkter/avkastning*

Genom att Filmpoolen inträder som samproducent i enskilda filmprojekt erhåller Poolen kontinuerligt avkastning på sina investeringar. Detta gäller i huvudsak investeringarna från långfilmsprojekt men potentiellt även i mindre utsträckning från kort- och dokumentärfilmsprojekten.

Det är denna utrednings beräkning att Filmpoolens kommer att erhålla avkastning på sina investeringar om minst 10 procent.

Prognosen är avsevärt lägre än t ex Film i Västs genomsnittliga avkastning på sina investeringar om 25 procent. Även Film i Väst budgeterar dock i regel för ett lägre snitt. Prognosen lär baseras på det sämsta resultatet som Film i Väst har haft under de senaste tre åren.

Enligt European Audiovisual Observatorys analys av finansieringen av de regionala filmfonder i Europa utgör de egna intäkterna endast 2 procent av den totala omslutningen.²⁸ Detta faktum har främst att göra med att återbetalningskraven generellt sett är betydligt mildare bland europeiska fonder i förhållande till de svenska.

Denna utredning väljer att iaktta viss försiktighet gällande prognosen för Filmpoolens avkastning av följande anledningar:

- avkastning på investeringar i film är generellt svåra att förutsäga
- Filmpoolens beräknas först 2010 ha uppnått den produktionsvolym som utgör målsättningen och först då kan mer säkra och sannolikt även mer positiva prognoser för egna intäkter ställas
- Denna utredning föreslår att Filmpoolen ska utreda och ev tillämpa ett incitament för att öka andelen privat riskkapital i finansieringen av de regionala filmprojekten. Ett sådant incitament skulle sannolikt betyda att Poolens återbetalningskrav behöver mildras i syfte att minska de privata aktörernas risker
- avkastning på investeringar är *ej* formulerade som en prioriterad målsättning för Filmpoolen i detta förslag till etablering av Poolen

7.3.8. Finansieringsplan

En detaljerad finansieringsplan redovisas som bilaga till denna utredning baseras på följande huvudsakliga verksamhetsuppgifter.

2006

- Finansiering av och kostnader för projektering av Filmpoolen.
- Politiska beslut om etablering av Poolen, aktiebolaget konstitueras.
- Kommissionen under uppbyggnad. Analys och aktionsplan formuleras.
- Omsättning 4,25 mnkr.

2007

- Filmpoolen besätts med styrelse, VD och ytterligare 3 heltidstjänster samt en nämnd bestående av tre personer för projektkonsultation.
- Samproduktion av 3-5 långfilmer samt 10-15 kort- och dokumentärfilmer.

---

²⁸ Uppgiften hämtad från rapporten "Varför görs det så lite film i Stockholm-Mälardalen?", s. 23.

- Aktivt arbete för att få in fler delägare och samarbetsparter.
- Aktivt arbete för att attrahera riskkapital.
- Filmkommissionen påbörjar sin verksamhet och ger service åt 5-10 beställningsfilmsprojekt samt ett antal tv-filmer och reportage/dokumentärer med betydande andel internationell finansiering och distribution i internationella medier.
- Omsättning ca 14 mnkr.

2008

- En controller anställs på heltid i Poolen.
- Samproduktionsverksamheten ökar till 5-10 långfilmer samt ca 20 kort- och dokumentärfilmer
- Omsättning ca 22 mnkr.

2009

- Delmål 1 om en säkrad svensk filmproduktion i regionen uppnås i form av samproduktion av 10-12 långfilmer samt 25-30 kort- och dokumentärfilmer.
- Filmkommissionen ger service åt 20 beställningsfilmsverk, 1-2 tv-filmer eller –serier samt 1 långfilm med betydande andel internationell finansiering och distribution i internationella medier
- Omsättning ca 29 mnkr.

2010

- Stockholm-Mälarenregionen tar första steget mot att utvecklas till "the film capital of Scandinavia".
- Jämte en säkrad andel av svensk filmproduktion produceras i regionen 1 större svenskt prestigeprojekt för biograf och tv med hög andel internationell finansiering samt ytterligare 2 långfilmer med utländsk huvudproducent.
- Omsättning ca 32 mnkr.

8. ANTAGANDE OM EFFEKTER

8.1. Måluppfyllelse

8.1.1. Ökad kreativitet

Syftet och den huvudsakliga målsättningen med etablering av Filmpoolen i Stockholm-Mälardalenregionen har i denna utredning utpekats som att öka kreativiteten och därmed omfattningen av filmproduktionen i regionen. Det är denna utrednings övertygelse att här redovisat förslag till organisation, finansiering och verksamhet har goda förutsättningar att stimulera en god kvalitativ och kvantitativ produktion av främst svensk film men även en ökad andel internationell film i regionen enligt uppställda målsättningar. Dessa målsättningar föreslås vidare betraktas som av eget kulturpolitiskt värde.

Vikten av ett jämnt flöde och bildandet en kritisk massa av filmproduktion har tidigare påpekats som avgörande för att lyckas bibehålla och stimulera kompetensen, företagandet och sysselsättningen i en region. Det är just det mycket ojämna och lite slumpartade flödet inom långfilmsproduktionen som nu hotar att urholka infrastrukturen för film i Stockholm-Mälardalenregionen. Ökad och därefter bibehållen kreativitet är på så sätt avgörande för ett starkt företagande inom den audiovisuella industrin i regionen.

Därtill är det denna utrednings övertygelse att Filmpoolens föreslagna utveckling fram till 2010 utgör en god plattform för att på något längre sikt utveckla regionen till "the film capital of Scandinavia".

8.1.2. Ökad omsättning inom filmbranschen och kringliggande näringar

Denna utredning väljer att iakttä stor försiktighet i antagandet om "hårda" effekter av Filmpoolens verksamhet. Produktionen av ett tiotal svenska långfilmer eller motsvarande produktion av tv-drama, ett 20-30-tal kort- och dokumentärfilmer samt en ökad andel beställningsfilmsproduktion kan generellt antas generera en omsättning om dryga 200 mnkr i regionen.

En omsättning om 200 mnkr motsvarar en s k multiplikatoreffekt/utväxling av de regionala offentliga medlen med 7,5 gånger insatsen.

Denna uppskattning är, trots stor försiktighet, generellt större än i de tre övriga långfilmsproducerande regionerna i landet, vilket är fullt naturligt då Stockholm-Mälardalenregionen med dess mer kompletta infrastruktur för filmproduktion "spiller över" mindre av effekterna till andra regioner.

8.1.3. Spridning av lokala omsättningseffekter

En god andel av de ”hårda” effekterna av Filmpoolens verksamhet kan förväntas omsättas i Storstockholmsområdet, då större delen av filmbranschens aktörer har sitt säte där. En spridning av filmproduktionen och utvecklingen av lokala audiovisuella noder inom har dock en stor potential att också ge lokal utdelning av de ekonomiska effekterna till följd av Filmpoolens verksamhet.

En analys genomförd av Luleå tekniska universitet kring gallet Filmpool Nord visar att samtliga 14 kommuner i länet som deltar i finansieringen av produktionscentret har erhållit stora multiplikatoreffekter till följd av den ökade filmproduktionen i länet. Perioden 1992-2003 beräknas filmproduktionen i Norrbottens län ha omsatt totalt ca 220 mnkr och har enligt analysen fördelat sig enligt följande mellan kommunerna i förhållande till de respektive anslagen.²⁹

Kommun	Omsättning spelfilm	Omsättning reklamfilm	Omsättning privat konsumtion	Summa omsättning	Bidrag till Filmpool Nord 96-03
Arjeplog	3,9	1	0,4	5,3	0,2
Arvidsjaur	6,2	1,7	0,7	8,6	0,3
Boden	7,7	2,8	0,6	11,1	1,2
Gällivare	2	1,1	0,2	3,3	0,9
Haparanda	2,6	0	0,3	2,9	0,4
Jokkmokk	6,3	1,1	0,4	7,8	0,4
Kalix	5,2	3,9	0,5	9,6	0,7
Kiruna	19,8	5,6	1,3	26,7	1,2
Luleå	98,9	12,6	4,3	115,8	3,7
Pajala	6,6	1,1	0,8	8,5	0,4
Piteå	2,8	1,7	0,3	4,8	1,7
Älvsbyn	5,8	0	0,7	6,5	0,4
Övertorneå	4,2	1,7	0,4	6,3	0,2
Hela länet	175,5	36	11,2	222,7	11,9

Med stöd av ovan kartläggning bedömer denna utredning att Stockholm-Mälarenregionen kan förvänta sig en viss spridning av de positiva effekterna av Filmpoolens verksamhet inom regionen.

Denna utredning har tidigare lämnat förslaget att Filmpoolen bör sysselsätta sig med utvecklande insatser såsom utveckling av enskilda filmprojekt och lokala ”noder” i regionens audiovisuella kluster. Inom ramen för dessa utvecklande insatser finns god potential att verka för en spridning av både verksamhet och lokala effekter inom hela Mälarenregionen. Därtill garanterar den filmkommissionära verksamheten att samtliga deltagande län och kommuner kommer att kartläggas, dokumenteras och marknadsföras nationellt och internationellt.

²⁹ Tabellen hämtad ur ”Det kulturella stålet – Om filmindustrins framväxt, betydelse och framtid i Norrbotten”, Norrbottens läns landsting, 2005.

Det har även varit denna utrednings förslag att avgifterna för deltagandet i Poolens verksamhet(er) bör jämkas mot den verksamhet och de effekter som omfattar det deltagande området enligt principen "får mest, betalar mest".

8.1.4. Ökat synliggörande av regionen via filmen

Den ökade filmproduktionens effekter för regionens synlighet är mycket svåra att förutsäga. Filmpoolens praktik är en komplex verksamhet där valet av investeringar i enskilda filmprojekt i denna utredning föreslås följa mycket sammansatta riktlinjer, i vilka synliggörandet av regionen endast är en av flera parametrar.

Istället för att komma med gissningar väljer denna utredning att nedan lyfta fram ett antal konkreta och närliggande exempel på hur regionala satsningar på filmen tydligt kan kopplas till positiva effekter för turismen i regionen.

Sist men inte minst vill denna utredning understryka att satsningen på film och andra kreativa näringar har förmågan att även fungera som "intern marknadsföring" i det att den förmår stärka en plats och dess befolknings självbild och identitet, vilket också ger positiva effekter för förståelsen för och integrationen på platsen. Då filmen är en kulturyttring som i hög grad engagerar unga människor har en satsning på området goda försättningar att bli en särskild angelägenhet för den unga generationen.

8.2. Förhållandet film och turism

Intresset för förhållandet mellan film och turism har ökat markant under senare år i takt med att filmproduktionen blivit allt mer globaliserad och regioner allt mer offensiva i sina ansträngningar att synliggöra sig via film. Men också som en följd av att turismen blir alltmer upplevelsebaserad och resenärerna allt svårare att fånga in med traditionella reklamkampanjer och dylikt.

Enligt en rapport från FN omsätter den världsomspännande skilmturismen idag hundratals miljoner dollar.³⁰ Enligt en undersökning av brittiska reseföretaget Thomson Holidays som genomfördes 2004 angav 80 procent av företagets kunder att de planerar sina resor efter att ha sett platserna på film.

Nedan följer ett par exempel som får illustrera potentialen för en ökad turism inom Stockholm-Mälarenregionen som en effekt av etableringen av Filmpoolen och en offensiv filmkommissionär verksamhet.

---

³⁰ Exemplet hämtat ur "Kan man sälja Skåne med 'Wallanderfilmer?'".

8.2.1. Exemplet "Inga Lindström"³¹

Våren 2003 kontaktades Generalkonsulatet i Hamburg (GK) av ledningen för den tyska statliga tv-kanalen ZDF och produktionsbolaget Bavaria Film. Man önskade GK:s stöd för att spela in tv-filmserie i svensk miljö kallad "Inga Lindström".

Författare till serien var Christiane Sadlo, mer känd under pseudonymen Rosamund Pilcher, som tidigare bl a gett liv åt en tv-serie utifrån samma koncept som utspelade sig i sydengelska Cornwall, vilket fått tiotusentals tyskar att semestra i området.

Tillsammans med Rese- och turistrådet i Hamburg tog GK fram ett stöd om 150 000 kr för att stödja filmprojektet. Pengarna användes för att producera trailers och en tittartävling i samband med lanseringen i ZDF av serien.

Inspelningen av filmerna förlades i huvudsak till Mälardalsområdet med dess tillgång till många idylliska herresäten. Under 2003 producerades tre filmer som sändes våren 2004 på primetime. Varje film sågs av 7 miljoner tittare. Under 2004 spelades ytterligare fem filmer in och ytterligare fem filmer planerades inför 2005. Inalles skulle alltså 13 tv-filmer komma att spelas in i Sverige med en uppskattad totalpublik om närmare 100 miljoner tittare.

För att göra ett antagande om kopplingen mellan film och turism genomförde GK sommaren 2004 en omfattande enkät bland tyska turister i och på väg till Sverige. Av de totalt 440 svar man fick in angav ca 40 procent att man hade sett "Inga Lindström"-filmerna och 3,5 procent att Sverigesbesöket var deras första samtidigt som filmerna hade påverkat valet av resmål.

Totalt reser ca 600 000 tyskar till Sverige varje år. GK konstaterar att en ökning med 3,5 procent motsvarar 20 000 fler besökare. Då en tysk i genomsnitt stannar 11 nätter i Sverige och spenderar ca 450 kr per dag motsvarar ökningen av Sverigebesöken till följd av tv-serien en ökad omsättning från tyskarnas konsumtion med ca 100 mnkr.

GK drar slutsatsen att, oavsett det exakta faktiska utfallet – till vilket även ska räknas omsättningseffekterna av den tyska filmproduktionen i Sverige – har det svenska stödet om 150 tkr till filmproduktionen givit en rejäl multiplikatoreffekt i form av påverkan på turistflödet.

8.2.2. Wallanderexemplet

Ett annat närliggande exempel, som även illustrerar hur investeringar i filmproduktion kan jämföras med marknadsföringsinsatser, ger en studie av effekterna av den omfattande produktionen av 13 Wallanderfilmer som nyligen ägt rum i Sydöstra Skåne med Ystad som bas.³²

I studien görs antagandet att exponeringen av Skåne i filmerna uppgår till ett marknadsföringsvärde om 584 mnkr. Siffran baseras på en publikprognos om 128 milj publikkontakter i olika svenska och internationella medier – inte minst i Tyskland – perioden 2005-2008.

³¹ Följande avsnitt baseras på ett PM från Generalkonsulatet i Hamburg, 2004-11-29

³² Uppgifter ur "Kan man sälja Skåne med 'Wallanderfilmer'?"

Som en effekt av exponeringen av Skåne via filmerna beräknas turismen till regionen öka med 4-10 procent. Antagandet styrks av andra regionala exempel och rimmar väl med det antagande Generalkonsulatet i Hamburg gjorde gällande "Inga Lindström"-filmerna. Översatt till ökningen i kommersiella gästnätter motsvarar "Wallandereffekten" ca 72 000-216 000 enheter per år under 2005-2008. Omsatt i totala spenderingar till följd av ökad turism motsvarar detta 308-1200 mnkr för samma period.

Denna utväxling skall ställas i relation till Skåne-regionens totala offentliga insats (delvis via produktionscentret Film i Skåne) i Wallanderprojektet motsvarande 13 mnkr, vilken även stimulerar en regional förbrukning i samband med filmprojektet om minst 53 mnkr och därutöver förväntas leda till vissa intäkter från avkastningen av investeringen i projektet.

Beräkningen ger vid handen för varje investerad skattekrone blir utväxlingen/multiplikatoreffekten i Skåne mellan 24-92 kronor.

8.2.3. *Exemplet Bollywood i Tirol*

Under 2004 spelades delar av en indisk sk Bollywoodfilm in i Stockholms skärgård och vid Drottningholmsslott på Ekerö. Den indiska närvaron följdes sommaren 2005 upp av ett mer omfattande Sverigebesök av indiska filmproducenter från Mumbai i Indien till Sverige, vilket rönt stor uppmärksamhet i svenska medier.

Indiska filmproducenter är vana att röra sig över stora delar av världen för att spela in sina sång-och-dans-filmer i exotiska miljöer.

Ett framgångsrikt exempel på en lyckad bearbetning av och småningom samarbete med den indiska filmbranschen står Tyrolenlandet i Österrike för. Sedan etableringen av en filmfond och filmkommission i regionen genomfördes 2000 har ett 60-tal indiska filmproduktioner genomförts i regionen enbart som en effekt av kommissionära insatser (alltså har ingen projektfinansiering av de indiska filmerna ägt rum).

De gästande indiska produktionerna har haft marginella effekter för filmbranschen i Österrike eftersom indierna endast marginellt har nyttjat den inhemska infrastrukturen. Dock har den indiska turismen fördubblats och årligen besöker över 100 000 indier regionen där de kända filmerna spelades in.

8.2.4. *Identifierade förutsättningar*

Förutsättningarna för en lyckad satsning på att skapa framgångsrika kopplingar mellan film och besöksnäring ("filmturism") är avhängigt ett medvetet identifierande eller utvecklande av bärkraftiga filmprojekt. En nyckel för att skapa betydande effekter är att satsa på filmprojekt som förmår att sprida en tydlig och positiv bild av regionen. En annan nyckel handlar om att skapa en tillräckligt kraftfull distribution av filmen och därmed exponering av regionen.

Samtliga tre ovan exempel baseras på premisen att det på förhand finns goda utsikter att nå en internationell miljonpublik. "Inga Lindström"- och "Wallander"-filmerna visas bl a Tysklands största tv-kanaler med mångmiljonpublik. I fallet "Wallander" finns därtill en stor

upparbetad publik via de populära böckerna som redan har sålts i närmare 30 miljoner exemplar i 40 länder, varav 14 miljoner enbart i Tyskland.

Framgångarna för Tirol via Bollywoodfilmen är avhängigt exponeringen av ett unikt alplandskap för en indisk biopublik som kan uppgå till 80 miljoner besökare per film.

Stockholm-Mälarenregionen har sannolikt goda möjligheter att identifiera och utveckla filmprojekt med potentialen att skapa effekter för marknadsföringen av och därmed besöksnäringen i regionen. Det kräver dock en kontinuerlig marknadsföring av ett regionalt "erbjudande" visavi internationella filmproducenter och finansärer. Så kan sannolikt endast ske via en fast förankrad och långsiktig satsning på både en filmfond och filmkommission.

9. Juridiska förutsättningar

Offentliga aktörers engagemang i filmproduktion har aktualiserats inom tolkningar av både svensk och europeisk lagstiftning. Denna utredning lämnar nedan en bakgrund till och antaganden om vissa aktuella juridiska aspekter på den föreslagna verksamheten inom Filmpool Stockholm-Mälardalen. Utredningen gör dock inga som helst anspråk på att fullständigt kunna göra en juridisk prövning av lämnat förslag till organisation, finansiering och verksamhet.

9.1. *Filmpoolens komparabilitet med kommunallagen*

Enligt Kommunallagen får kommuner och landsting endast ägna sig åt näringsverksamhet om verksamheten drivs utan vinstsyfte och går ut på att tillhandahålla medborgarna allmännyttiga anläggningar eller tjänster. Förbudet motiveras bl a av att den kommunala verksamheten skall vara åtskild från den verksamhet som drivs av näringslivet. All kommunal verksamhet ska ske till självkostnad och får inte generera överskott.

9.1.1. *Länsrättens dom mot Film i Väst*

Med anledning av en dom i Länsrätten i Göteborg mot Film i Väst (2006-05-16, mål nr 6371-05, Laglighetsprövning av beslut om regionalt stöd till Film i Väst AB) har en regional filmfonds komparabilitet med den svenska kommunallagen satts på prov.

Bakgrunden är att Regionutvecklingsnämnden i Västra Götaland under 2005 beslutade att anslå ytterligare 20 mkr till Film i Väst i 2006 års budget. Beslutet överklagades av en privatperson till Länsrätten i Göteborg och bifölls av rätten 16 maj 2006. Enligt överklagan har Västra Götalandsregionen överskridit sina befogenheter enligt kommunallagen vad gäller *lokaliseringsprincipen, näringsprincipen och förbudet mot spekulativ näringsverksamhet*.

Film i Väst anses enligt domen bedriva sådan verksamhet som branschen kan klara på egen hand, utan offentligt stöd. En stor del av "subventionerna" till filmindustrin anses vidare gå till företag som inte är verksamma i regionen. Överklagan hävdar även att Film i Västs resurser inte kan anses dimensionerade för den egna regionen utan har en nationell dimension.

Film i Väst har i sitt svar till Länsrätten försökt att påtala filmkulturens och filmbranschen förutsättningar; att hela den europeiska filmproduktionen är beroende av offentliga medel samt att endast 1-2 svenska långfilmer per år bär sina produktionskostnader och genererar vinst. Film i Väst påtalar även att den genomsnittliga "förbrukningen" av en films totala budget i regionen är minst 4 ggr den insats som regionen står för.

Västra Götalandsregionen har överklagat domen till Kammarrätten, som har att ta ställning till om prövning ska ske. Om Kammarrätten gör samma bedömning som Länsrätten blir domen prejudicerande. Västra Götalandsregionen har aviserat att man är beredd att överklaga domen

till högsta juridiska instans om så blir nödvändigt. Därmed kan slutgiltig dom i fallet förväntas dröja ett till ett par år.

Enligt yttrande i fallet från en förbundsjurist vid Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) är ett renodlat lokalt/regionalt perspektiv inte gångbart inom kulturverksamhet. Kultur i allmänhet och film i synnerhet har stor potential till spridning jämfört med annan kommunal och regional verksamhet. SKL anser vidare att det aktuella stödet till Film i Väst måste anses ligga inom ramen för den kommunala kompetensen (2 kap §1 i kommunallagen). Med hänsyn till målets principiella betydelse för regionernas filmproduktion, och därmed hela den svenska filmbranschen, meddelar SKL att det av stor vikt att Kammarrätten medger prövningstillstånd.

Kulturdepartementet, som tagit initiativ till och stödjer de regionala filmfonderna/produktionscentren, är informerat om den rättstvist som pågår i Västsverige. En eventuell fällande skulle sannolikt innebära ett stort problem för den nationella kulturpolitiken som i hög grad samverkar med den regionala nivån. Kostnaden för stora kulturinstitutioner blir allt tyngre att bära för enskilda, särskilt mindre län. Samverkan över länsgränsen medger ett bibehållet kulturutbud i hela landet och nya offensiva satsningar. Det är en utveckling som nationella bidragsgivare och kulturpolitiker på alla nivåer ser positivt på – men trots det måste anses bryta mot lokaliseringsprincipen i kommunallagen, enligt Länsrättens definition.

9.1.2. *Antagande om konsekvenser för Filmpool Stockholm-Mälardalen*

Utifrån överklagan mot Film i Väst gör denna utredning följande konsekvensanalys rörande Filmpoolens komparabilitet med kommunallagen:

Filmpoolens syfte är att stimulera en god kvalitativ och kvantitativ filmproduktion och att utveckla filmen i regionen på liknande premisser som regionen stödjer annan kulturverksamhet, såsom teatrar, museer och musiklivet. På så vis måste regionens satsning på en Filmpool i första hand anses vara kulturpolitiskt motiverad.

Drygt 10 procent av svensk film bär sina egna kostnader och i regel alla filmprojekt är i behov av offentliga stöd för att realiseras. I den omfattning ett filmprojekt, som Poolen deltar i finansieringen av, når kommersiell framgång skall en del av projektets intäkter återföras till Filmpoolen. Poolen beräknar att drygt 10 procent av dess investeringar i de regionala filmprojekten skall återgenereras. Poolens avkastning på investerade medel skall distribueras till utveckling och produktion av nya filmprojekt. Poolens syfte är därmed inte att generera vinst.

Omfattningen av satsningen på Filmpoolen måste vidare anses vara dimensionerad efter Stockholm-Mälardalenregionens befolkningsunderlag och den omfattande audiovisuella sektorn i regionen.

Den länsöverskridande samverkan mellan län och kommuner som föreslås inom Filmpoolen kan eventuellt anses stå i strid med den tolkning av lokaliseringsprincipen som görs i överklagan till Länsrätten i Göteborg. Konsekvenserna av en sådan tolkning av lokaliseringsprincipen skulle kunna innebära stora problem för all kommunal och regional samverkan inom flera politikområden.

Företrädarna för Filmpoolen skall nogsamt följa den fortsatta utvecklingen i domen mot Film i Väst och vara beredda att justera det förslag som utredningen lämnat om så bedöms nödvändigt.

9.1.3. Ansvarsutredningen och regionernas framtid

För närvarande utreder den statliga kommittén Ansvarsutredningen (Fi 2003:02) hur landsting, län och regioner kan komma att se ut i framtiden. I kommitténs direktiv ingår bland annat att utreda hur kommunernas ansvar och uppgifter skall avgränsas och regleras och i deras förslag kommer den regionala utvecklingen och fördelningen av uppgifter mellan staten, regionerna och kommunerna att diskuteras. Utredningens resonemang och förslag kommer också att påverka de regionala produktionscentren för film. Utredningen skall lämna sitt betänkande i februari 2007.

Från 2006 har regeringen gett Svenska Filminstitutet ett nytt uppdrag att vara samverkanspart i regionalt utvecklingsarbete. Arbetet sker i samverkan med Statens kulturråd, Riksantikvarieämbetet och Riksarkivet. Myndigheterna skall gemensamt verka för kulturens roll i det regionala utvecklingsarbetet både vad gäller de regionala tillväxtprogrammen och utvecklingsprogrammen. Deras arbete verkar också som ett stöd i etableringen av Filmpoolen.

9.2. Filmpoolens förenlighet med EU:s regler för offentliga stöd

Den europeiska kommissionen förbjuder offentliga stöd – s k ”State Aid” – till privata verksamheter om dessa snedvrider den fria konkurrensen. De regler som gäller för området, ”State Aid Rules”, omfattas av EU:s lag om fri konkurrens (European Competition Law).

Större delen av europeiska offentliga stöd till filmverksamhet är dock notifierade av Kommissionen via särskilda riktlinjer för filmen (”Cinema Guidelines”). Dessa riktlinjer omfattas av det ”kulturella undantaget” (Cultural Derogation) som tillåter offentliga stöd i syfte att bevara de enskilda medlemsländernas kulturarv.

Riktlinjerna består av fyra kriterier:

- stöden måste riktas mot en kulturell ”produkt”
- stöden får inte fullt ut villkoras till att spenderas av mottagaren i det egna landet/regionen (den s k *territorialitetsprincipen*)
- ”Stödintensiteten” får ej överskrida 50 procent av totalbudget (med undantag för ”difficult and low budget films”)
- Stödet får ej riktas mot specificerade filmverksamheter (såsom t ex postproduktion)

Den del av riktlinjerna som har tilldragit sig störst uppmärksamhet från Kommissionen är just territorialitetsprincipen – d v s den paragraf som reglerar de krav filmfonderna ställer på spenderingar av filmprojektens budgetar i det egna området. F n godkänner riktlinjerna krav från filmfonderna om max 80 procent spendering i det egna området, vilket betyder att mottagaren av stödet (filmproducenten) själv äger rätten att som minst bestämma över var han eller hon vill spendera de övriga 20 procent av sin budget.

Därtill lyder riktlinjerna under EU:s så kallade "general legality"-principer som bland annat stadgar att stöden inte får utesluta sökanden från andra medlemsländer eller begära att filmarbetare i andra länder måste omfattas av nationella lagar för arbete.

EU:s nuvarande riktlinjer för filmen löper ut i juni 2007 men förväntas förlängas. Alla förväntar sig dock småningom en revidering av riktlinjerna. Bland annat förväntas territorialitetsprincipen att stramas åt. Skulle så ske innebär detta ett visst hot mot de regionala filmfondernas politiska legitimitet. Det gäller inte minst fonder som har målet att bygga upp filmen som en ny regional näring. För fonder i storstadsregioner, med ett "naturligt" mediekluster och därmed även mer "naturliga" regionala spenderingar, vore en åtstramning av territorialitetsprincipen inte lika känbar.

Kommissionen har tidigare föreslagit att filmstöden som helhet skulle kunna komma att omfattas av ett så kallat block exemption. Skillnaden jämfört med nuvarande riktlinjer för filmen vore framförallt att reglerna för filmstöden blir mer permanenta. Det brittiska utredningsinstitutet Olsberg SPI gör dock bedömningen att ett sådant permanent undantag för filmen inte är att förvänta sig förrän tidigast 2008/2009.

Nationella filmstöd inom EU, med dess uttalade fokus på kulturella mål, är idag i regel notifierade, godkända, av Kommissionen. Även ett flertal regionala filmfonder, med mer fokus på näringspolitiska aspekter, är notifierade. För dessa och även för de flesta andra gäller EU:s riktlinjer för filmen full legitimitet för de olika stödprogram som finns.

Ingen av de svenska regionala filmfonderna är ännu notifierade av EU. Detta kan delvis ha att göra med att de regionala filmfonderna omfattas av det svenska filmavtalet som i sin tur är notifierat via Filminstitutet. Sannolikt kan dock de svenska regionala filmfonderna komma att behöva notifieras av Kommissionen inom sinom tid.

Filmkommissionära verksamheter sysslar inte med finansiella stöd/investeringar till enskilda näringsidkare och har därför inte granskats av EU.

Den verksamhet som här föreslås för Filmpool Stockholm-Mälardalen bedöms fullt tillämpbar med EU:s nuvarande riktlinjer för filmen. Fondens verksamhet måste dock även rent formellt vara öppen för filmproducenter inom hela EU, vilket alltså bör framgå av formuleringen av de regler och stadgar.

Vid en framtida avsevärd åtstramning av territorialitetsprincipen kan Fondens minimikrav på en 150%-spendering av den regionala investeringen eventuellt komma att behöva revideras. Detta har dock mindre betydelse så länge det handlar om svenska filmprojekt där den regionala spenderingen beräknas ligga på minst 500-600 procent i snitt.

Filmpool Stockholm-Mälardalen AB 2006-2010

Finansieringsförslag (mnkr)

Part	2006	2007	2008	2009	2010
Svenska Filminstitutet	1,00	1,00	1,25	1,25	1,25
Sthlms läns landsting	2,00	5,25	7,50	10,00	10,00
Sthlms stad	1,00	5,25	7,50	10,00	10,00
Solna kommun	0,00	0,25	0,30	0,35	0,40
Botkyrka kommun	0,00	0,30	0,35	0,35	0,45
Regionförbundet Örebro	0,00	1,10	1,25	1,25	1,40
Övr Sthlms kommuner	0,00	0,00	0,75	1,25	1,80
Övr län/kommuner	0,00	0,00	1,15	2,00	3,00
Filmbransch/Övr näringsliv	0,25	0,50	0,75	1,00	1,50
Egna intäkter/övr	0,00	0,15	0,85	1,45	2,50
Summa	4,25	13,80	21,65	28,90	32,30

Budgetförslag (mnkr)

Kostnad	2006	2007	2008	2009	2010
Personal	1,00	2,00	2,50	2,50	2,75
Långfilm	0,00	7,50	13,50	20,00	22,50
Kort- och dokfilm	0,00	1,50	2,50	3,00	3,50
Commission	0,25	1,30	1,50	1,65	1,75
Overheads	0,00	1,50	1,65	1,75	1,80
Totalt	1,25	13,80	21,65	28,90	32,30